

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA TORUNIA

Raport o stanie miasta

Toruń 2009

Opracowanie:

Wydział Rozwoju i Programowania Europejskiego

ul. Grudziądzka 126b

tel. +48 56 611 85 55

wripe@um.torun.pl

PRZEDMOWA

Szanowni Państwo.

Przedkładam Państwu kolejną edycję „Raportu o stanie miasta”. Jest to dokument wydawany cyklicznie od 1996 roku jako element realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Torunia”, uchwalonej przez Radę Miasta Torunia 16 maja 2002 roku. Informuję, że forma raportu w przyszłości może ulec zmianie, w związku z trwającymi pracami nad aktualizacją „Strategii Rozwoju Miasta Torunia”.

„Raport o stanie miasta” to opracowanie, które stanowi zbiór informacji, dzięki którym możliwe jest wskazanie dalszych kierunków rozwoju. Ponadto daje spojrzenie na aktualną sytuację: gospodarczą, społeczną, demograficzną, środowiska naturalnego, edukacji, kultury. Zaprezentowane dane z jednej strony wykazują możliwości Torunia, a z drugiej ujawniają słabości, które wymagają identyfikacji oraz skutecznego niwelowania. W związku z powyższym przedmiotowa publikacja jest adresowana nie tylko do władz samorządowych i jednostek zależnych, ale do wszystkich zainteresowanych rozwojem miasta Torunia.

Mam nadzieję, że poniższa publikacja będzie impulsem do działań, które ugruntują pozycję miasta jako ośrodka o znaczeniu gospodarczym, kulturalnym i akademickim. Jednocześnie chciałbym podziękować wszystkim podmiotom i instytucjom za udostępnienie danych, gdyż dzięki ich zaangażowaniu powstała najnowsza publikacja „Raportu o stanie miasta”.

Rafał Pietrucień
Zastępca Prezydenta Miasta Torunia

Toruń, grudzień 2009 r.

WARUNKI NATURALNE

Miasto Toruń zlokalizowane jest na terasach rzeki Wisły we wschodniej części rozszerzenia dolinnego zwanego Kotliną Toruńską. Północna granica administracyjna miasta przylega do Wysoczyzny Chełmińskiej. Od południowego wschodu Toruń ograniczony jest ujściowym odcinkiem doliny rzeki Drwęcy.

Miasto leży w centrum województwa kujawsko-pomorskiego i graniczy od północy z Gminą Łysomice, od wschodu z Gminą Lubicz, od południa z Gminą Wielka Nieszawka, od zachodu z Gminą Zławieś Wielka.

Obszar miasta obejmuje 115,75 km². Gęstość zaludnienia wynosiła na dzień 31 grudnia 2008 roku 1.780 osób na 1 km² i spadła w porównaniu z końcem roku poprzedniego o 5 osób.

Rzeki, zbiorniki wodne

Przez Toruń przepływa rzeka Wisła o średniej szerokości koryta 300-500 m i głębokości około 2 m oraz Struga Toruńska. Południowo-wschodnią granicę miasta stanowi ujściowy odcinek rzeki Drwęcy wpadającej do Wisły.

Na terenie miasta znajdują się również zbiorniki wodne: Basen Portu Drzewnego (64 ha powierzchni), Starorzeczka Wisły (10 ha), Jezioro Nagus (7,7 ha), Basen Portu Zimowego (5 ha), Kaszownik (1 ha).

Dane meteorologiczne

Pomiary prowadzone przez stację meteorologiczną w Toruniu wykazały w ostatnich latach (2004-2007) wyższe od wcześniejszych średnie prędkości wiatru. Rok 2007 był cieplejszy od poprzednich, ale zanotowano też większą sumę opadów. Maksymalna temperatura w 2007 roku wyniosła 36,0°C (rekord ciepła z 11 lipca 1959 r. wynosi 38,2°C), minimalna -17,6°C (rekord zimna odnotowany 23 stycznia 2006 r. jest równy -32,0°C). Pozostałe dane z 2007 roku - średnie zachmurzenie 5,2 w skali od 0 (niebo bez chmur) do 8 (pełne zachmurzenie) i usłonecznienie roczne 1.742 h były porównywalne z wcześniejszymi.

Tabl. 1. Dane meteorologiczne

Lata	średnia roczna temperatura powietrza	roczna suma opadów	średnia prędkość wiatru	średnie zachmurzenie	usłonecznienie
2000	9,8° C	627 mm	2,4 m/s	5,1	1.639 h
2001	8,6° C	699 mm	2,3 m/s	5,4	1.433 h
2002	9,5° C	622 mm	2,5 m/s	5,1	1.577 h
2003	8,4° C	484 mm	2,3 m/s	4,8	1.753 h
2004	8,4° C	525 mm	2,9 m/s	5,3	1.512 h
2005	8,6° C	459 mm	2,8 m/s	4,9	1.917 h
2006	8,9° C	503 mm	2,6 m/s	4,9	1.854 h
2007	9,5° C	666 mm	2,8 m/s	5,2	1.742 h

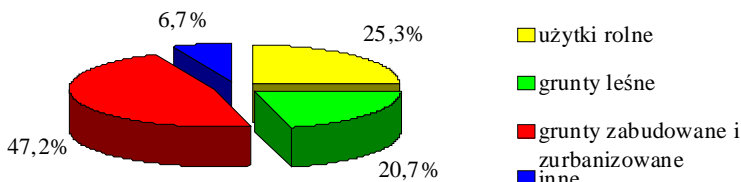
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

1. Dział przygotowano na podstawie danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Delegatura w Toruniu.
2. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą miasta Torunia.

Grunty

Gmina Miasta Toruń zgodnie z danymi zawartymi w ewidencji prowadzonej przez Wydział Geodezji i Kartografii według stanu na 30 czerwca 2008 roku jest właścicielem 3.889,8 ha gruntów, w tym grunty nie obciążone użytkowaniem wieczystym stanowią 3.060,7 ha tj. 78,7% ogólnej liczby gruntów miasta. W porównaniu ze stanem z 30 czerwca 2007 areal gruntów uległ zmniejszeniu o 70,5 ha.

Rys. 1. Użytkowanie gruntów
Stan w dniu 30 VI 2008r.

Wody powierzchniowe

Kontrola stanu czystości wód powierzchniowych płynących realizowana jest przez toruńską delegaturę Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i polega na comiesięcznym poborze prób wód i analizie laboratoryjnej w zakresie wskaźników fizykochemicznych, hydrobiologicznych i bakteriologicznych.

Wyniki badań z okresu 2005-2008 potwierdzają tendencję poprawy jakości wód Wisły w zakresie wskaźników fizykochemicznych, mimo wpływu aglomeracji miejskiej. Odnotowano wyraźny spadek stężeń zanieczyszczeń, któremu towarzyszyło zwiększenie ilości tlenu rozpuszczonego. Wyraźną poprawę odnotowano także w stanie sanitarnym wód, analizowanym na podstawie ogólnej liczby bakterii grupy coli i typu kałowego.

Wyniki badań wód Drwęcy na stanowisku ujściowym z okresu 2005-2008 również wskazują spadek ilości zanieczyszczeń, przy wyraźnym wzroście zawartości tlenu rozpuszczonego. Potwierdza to poprawę jakości wód tej rzeki i warunków bytowania.

Analiza jakości wód Strugi Toruńskiej na trzech stanowiskach wskazuje na negatywny wpływ aglomeracji, powodujący zwiększenie ilości zanieczyszczeń na dwóch kontrolowanych wylotach w zakresie fosforu ogólnego i BZT5 przy jedno-

czesnym spadku zawartości azotu amonowego i wzroście ilości tlenu rozpuszczonego.

Porównanie jakości wód ujęciowego odcinka Strugi Lubickiej w latach 2004-2008 wskazuje, że stan czystości w zakresie fizykochemicznym w ostatnich dwóch latach był porównywalny. Wyraźnie poprawił się natomiast stan sanitarny.

Wody podziemne

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Delegatura w Toruniu prowadził, w ramach zadań monitoringowych, badania jakości wód podziemnych w obrębie ujęć komunalnych Wrzosa II i Mała Nieszawka. Jakość wód ustalona w trakcie badań prowadzonych w roku 2007 była porównywalna z wynikami badań z lat wcześniejszych. Według obowiązującej klasyfikacji wody ujęcia Mała Nieszawka odpowiadają III klasie czystości, a wody ujęcia Wrzosa II - II klasie. W przypadku wskaźnika zawartości żelaza obserwowano istotne wahania wartości. Wyniki badań prowadzonych w latach 2004-2007 potwierdziły stałą i zadowalającą jakość wód podziemnych. W związku z tym, w roku 2008 badań monitoringowych nie prowadzono.

Tabl. 2. Wyniki badań monitoringowych wód podziemnych w 2007 roku

Oznaczenie		Mała Nieszawka otw. 8a	Wrzosa II otw. 19a
Azot amonowy	mg N/l	0,27	0,18
Azot azotanowy	mg N/l	1,6	0,9
Azot azotynowy	mg N/l	0,002	0,003
Chlorki	mg Cl/l	18,9	38,7
Elektr. przewodność	uS/cm	405	492
Fosforany	mg PO ₄ /l	0,079	0,066
Magnez	mg Mg/l	9,93	8,14
Mangan	mg Mn/l	0,124	<0,05
Odczyn pH		7,5	7,5
Potas	Mg K/l	2,9	1,6
Siarczany	mg SO ₄ /l	30,4	43,8
Sód	mg Na/l	18,3	26,2
Tlen rozp.	mg O ₂ /l	0,43	2,12
Wapń	mg Ca/l	58,62	73,84
Wodorowęglany	mg HCO ₃ /l	208	214
Żelazo	mg Fe/l	0,594	0,359

Objaśnienia

Klasa I bardzo dobrej jakości	Klasa II dobrej jakości	Klasa III zadawalającej jakości	Klasa IV niezadawalają- cej jakości	Klasa V złej jakości

Ocena jakości powietrza atmosferycznego

Dla oceny stanu zanieczyszczenia powietrza prowadzony jest monitoring imisji zanieczyszczeń, który odzwierciedla rzeczywisty poziom zanieczyszczeń pochodzących ze wszystkich źródeł. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

w Bydgoszczy Delegatura w Toruniu prowadzi pomiary emisji zanieczyszczeń powietrza na terenie Torunia w następujących punktach:

1. we wschodniej części miasta przy ul. Dziewulskiego („Policja”),
2. w centrum miasta stacja „Kaszownik” przy ul. Przy Kaszowniku,
3. w zachodniej części miasta przy ul. Bielańskiej („Lotnisko”).

Dodatkowo we wschodniej części miasta zlokalizowano trzy tzw. „ruchome stacje”, w których wykonywano pomiary zanieczyszczeń specyficznych emitowanych przez pobliski zakład przemysłowy w zależności od kierunku wiatru (stacja „Straż Pożarna” przy ul. Olsztyńskiej, stacja „Cergia” przy ul. M. Skłodowskiej-Curie oraz stacja „Archimedes” przy ul. Polnej). Ponadto pomiary wykonywano w stacji położonej poza miastem, gdzie rejestrowano wpływ miasta na otaczające tereny („Koniczynka”).

Uzupełnieniem pomiarów prowadzonych na stałych automatycznych lub pół-automatycznych stacjach były pomiary stężeń dwutlenku siarki i dwutlenku azotu, wykonywane przy użyciu metody pasywnej. Pomiary emisji zanieczyszczeń powietrza na terenie miasta Torunia prowadzone są również na 5 stanowiskach pomiarowych przez Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Toruniu.

Miasto Toruń podlega ocenie ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Przeprowadzona w 2005 i 2006 roku ocena roczna jakości powietrza wykazała przekroczenie poziomu dopuszczalnego stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszzonego PM10 pow. 35 razy, co spowodowało, że Gmina Miasto Toruń została zakwalifikowana do najmniej korzystnej klasy C, w wyniku czego został sporządzony Program Ochrony Powietrza dla strefy Miasta Toruń (rozporządzenie Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Nr 17/07 z dnia 27 grudnia 2007 roku).

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2008 rok dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszzonego PM10 pow. 35 razy. Ponadto roczna ocena jakości powietrza dla zanieczyszczeń mających określone poziomy wykazała przekroczenie poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w latach 2007-2008, według kryterium ochrony zdrowia.

Tabl. 3. Roczna emisja zanieczyszczeń powietrza na terenie Torunia

Nazwa substancji	Roczna emisja (Mg/rok)				
	2004	2005	2006	2007	2008
Dwutlenek siarki	2.967	3.120	3.718	3.283	1.994
Tlenki azotu	1.062	981	971	954	600
Tlenek węgla	1.274	1.541	1.175	1.050	277
Pył ogółem	942	812	657	559	281
Dwutlenek węgla	1.006.365	900.725	749.096	658.579	464.781
Inne zaniecz. technolog. gazowe	361	525	455	413	271

Dla zanieczyszczeń pyłowych nie stwierdzano przekroczeń dopuszczalnego poziomu, jednak na każdej ze stacji pomiarowej odnotowano wzrost stężeń średniorocznych. Badania benzopirenu na stacji „Policja” od 2006 roku wykazują przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla stężeń średniorocznych.

Wyniki pomiarów zanieczyszczeń gazowych w latach 2004-2008 nie wykazały przekroczeń wartości stężeń średniorocznych. Odnotowuje się wzrost stężeń średniorocznych dwutlenku siarki - najwyższy na stacji „Lotnisko”. Brak natomiast jednoznacznego trendu dla wartości stężeń średniorocznych dwutlenku azotu w różnych punktach miasta. Największe wartości odnotowano na stacji „Kaszownik”, co związane jest z oddziaływaniem emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych. Analizując stężenia średnioroczne poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń obserwuje się niekorzystną tendencję zmian. Pomimo, iż nie odnotowano przekroczeń wartości dopuszczalnych - poza benzo(a)piranem - to dla większości mierzonych zanieczyszczeń obserwujemy wzrost stężeń średniorocznych.

Hałas

Podstawowym źródłem uciążliwości akustycznej w Toruniu jest hałas komunikacyjny (drogowy i tramwajowy). Hałas przemysłowy nie stanowi wielkiej uciążliwości ze względu na jego charakter lokalny. Oddziaływanie hałasu lotniczego jest niewielkie z uwagi na charakter lotniska - lotnisko sportowe i jego położenie poza terenem zabudowy mieszkaniowej na obrzeżach miasta. Hałas rekreacyjny pochodzący ze stadionu żużlowego, który do końca 2008 roku stanowił źródło konfliktów społecznych został rozwiązany z uwagi na likwidację stadionu położonego w centrum osiedla mieszkaniowego i wybudowanie nowego. Hałas kolejowy w związku z usytuowaniem linii kolejowych, za wyjątkiem rejonu stacji Toruń Miasto, nie powoduje uciążliwości dla mieszkańców miasta. Również linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia rzędu 110 kV są oddalone od terenów zabudowy mieszkaniowej i nie stanowią uciążliwości dla mieszkańców Torunia.

Tabl. 4. Wyniki monitoringu hałasu na ulicach Torunia w 2008 roku

Lokalizacja stanowiska	Wartość dopuszczalna dB	Średni poziom hałasu Leq (A) dB	Wysokość przekroczenia	Natężenie ruchu pojazdów	
				Ogółem poj./h	udział poj. ciężkich
Sz. Chełmińska	65	69,9	4,9	1.152	8,4%
ul. Grudziądzka	65	73,1	8,1	1.423	11,2%
ul. Kościuszki	65	68,7	3,7	1.199	10,0%
ul. Piekary	65	65,1	0,1	207	6,8%
ul. Kraszewskiego	65	74,0	9,0	1.116	19%

Hałas komunikacyjny drogowy

Na terenie miasta Torunia prowadzony jest monitoring poziomu dźwięku przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy Delegaturę w Toruniu w kilkunastu punktach, z jednoczesną rejestracją natężenia ruchu.

Przy głównych trasach komunikacyjnych miasta poziom hałasu w środowisku jest wysoki i przekracza wartości dopuszczalne.

Prowadzony przez WIOŚ monitoring nowo wybudowanych tras komunikacyjnych: trasy średnicowej Podgórze i Trasy Poligonowej S-10 wykazuje, że co prawda nastąpiło pogorszenie klimatu akustycznego po oddaniu do eksploatacji tych odcinków dróg, ale rejestrowane wartości natężenia dźwięku nie powodują powstawania znacznych uciążliwości dla terenów zabudowy mieszkaniowej. Na części odcinków przekroczenia wyeliminowane zostały przy pomocy ekranów akustycznych.

Hałas komunikacyjny tramwajowy

Monitoring hałasu tramwajowego prowadzony jest w miejscach występowania uciążliwości akustycznych tj. na styku linii tramwajowych z zabudową mieszkaniową. Pomiary wykonywane w latach 2005- 2008 nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych hałasu pochodzącego od ruchu tramwajów.

LUDNOŚĆ

1. Tablice działu opracowano na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Toruniu.
2. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą miasta Torunia.
3. Dane o stanie ludności na terenie miasta podaje się na podstawie bilansów i struktury ludności faktycznie zamieszkującej dany obszar.
4. Przez ludność w wieku produkcyjnym (Tabl. 7) rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, a dla kobiet 18-59 lat. Pod pojęciem wieku nieprodukcyjnego rozumie się wiek przedprodukcyjny, tj. ludność do 17 lat i wiek poprodukcyjny, tj. mężczyźni powyżej 65 lat i kobiety powyżej 60 lat.
5. Przyrost naturalny (Tabl. 8) stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.
6. Współczynnik dynamiki demograficznej jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.
7. Wskaźniki podawane w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców obliczone są w stosunku do ludności zameldowanej na stałe.

Stan i struktura ludności

Według stanu na 31 grudnia 2008 roku Toruń liczył 206.013 mieszkańców (110.667 kobiet i 95.346 mężczyzn). Liczba mieszkańców spadła w roku 2008 w stosunku do roku poprzedniego o 606 osób (tj. o 0,29 %).

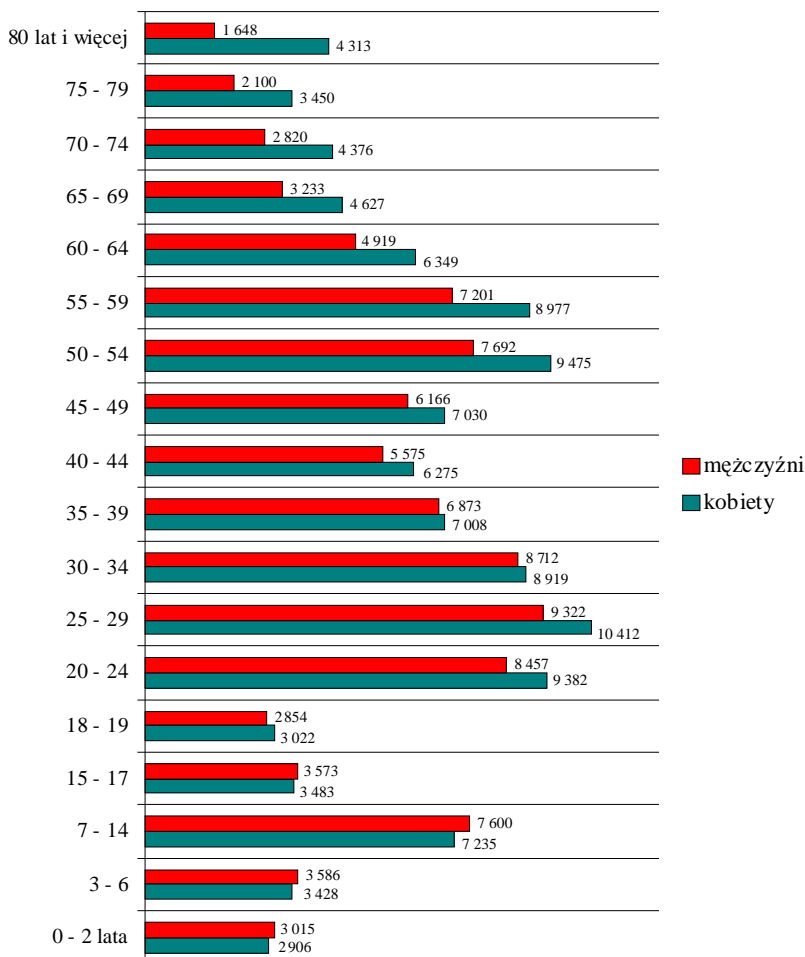
Tabl. 5. Ludność
Stan w dniu 31 XII

Lata	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
1990	202.218	107.613	94.605
1992	201.806	107.231	94.575
1994	203.830	108.134	95.696
1996	205.120	108.831	96.289
1998	206.158	109.276	96.882
1999	206.083	109.297	96.786
2000	204.322	108.233	96.089
2001	205.397	109.034	96.363
2002	210.702	112.714	97.988
2003	208.936	111.710	97.226
2004	208.278	111.546	96.732
2005	208.007	111.438	96.569
2006	207.190	111.116	96.074
2007	206.619	110.915	95.704
2008	206.013	110.667	95.346

W ogólnej liczbie mieszkańców miasta kobiety stanowią 53,7%. Oznacza to, że na każdych 100 mężczyzn przypada 116 kobiet. Wysoki współczynnik feminizacji utrzymuje się na stałym poziomie i przewyższa współczynnik krajowy dla miast, który wynosi 111 kobiet na 100 mężczyzn.

Analizując strukturę wiekową ludności miasta należy zwrócić uwagę na najwyższy udział osób w wieku 25-29 lata (9,6%) i 20-24 (8,7%). Najmniej liczną grupą wiekową są osoby w wieku 75-79 lat (2,7%).

Rys. 2. Ludność według wieku i płci
Stan w dniu 31 XII 2008

Tabl. 6. Ludność według wieku
Stan w dniu 31 XII

Grupy wieku	1990	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008
0 - 2 lata	7.450	6.599	6.148	5.774	5.623	5.600	5.229	5.527	5.735	5.921
3 - 6	12.843	9.781	9.098	8.707	8.154	7.412	7.313	7.156	6.995	7.014
7 - 14	28.076	27.203	25.172	22.625	19.948	19.147	17.365	15.804	15.233	14.835
15 - 17	10.991	11.016	11.119	11.300	11.094	9.575	8.307	7.916	7.568	7.056
18 - 19	6.821	7.624	7.550	7.686	7.805	8.072	7.134	6.110	5.961	5.876
20 - 24	14.136	16.894	18.644	19.607	18.592	21.907	21.522	20.202	19.153	17.839
25 - 29	13.371	12.291	12.930	14.349	15.837	18.084	18.731	19.247	19.542	19.734
30 - 34	17.720	13.601	12.932	12.695	12.552	14.143	15.384	16.689	17.279	17.631
35 - 39	19.170	18.531	16.476	14.211	13.024	12.600	12.300	12.833	13.356	13.881
40 - 44	17.364	18.950	18.895	18.935	17.337	15.189	13.189	12.252	11.906	11.850
45 - 49	9.907	15.010	17.796	18.306	18.272	18.247	17.492	15.477	14.404	13.196
50 - 54	9.894	9.695	10.389	12.920	16.269	17.379	17.329	17.185	17.220	17.167
55 - 59	9.221	9.448	9.402	9.250	9.046	10.793	13.604	15.933	16.156	16.178
60 - 64	7.930	8.554	8.693	8.827	8.778	8.791	8.562	9.042	9.910	11.268
65 - 69	6.376	6.820	7.370	7.648	7.812	8.084	8.126	8.014	7.986	7.860
70 - 74	3.596	5.187	5.537	5.758	6.146	6.615	6.841	7.106	7.136	7.196
75 - 79	3.533	2.648	3.078	3.911	4.310	4.641	4.898	5.219	5.387	5.550
80 lat i więcej	3.819	3.978	3.891	3.649	3.723	4.423	4.952	5.478	5.692	5.961
OGÓŁEM	202.218	203.830	205.120	206.158	204.322	210.702	208.278	207.190	206.619	206.013

W stosunku do 1990 roku największy spadek liczebności odnotowano wśród dzieci 7-14-letnich - o 13.241 (tj. o 47,2%). Największy przyrost wystąpił zaś wśród 50-54-latków - o 7.273 osób (tj. o 73,5%). Można zaobserwować tendencję wzrostową w grupach wiekowych 25-29 lat, 55-59 lat, i 70-74 lata. Stały spadek odnotowuje się wśród dzieci w wieku 7-14 lat. W 2008 po raz pierwszy wzrosła liczba dzieci w wieku 3-6 lat. Od czterech lat rośnie liczba najmłodszych, tj. poniżej 2 lat. Liczba osób w pozostałych grupach wiekowych zmienia się nieznacznie bądź podlega wahaniom.

Tabl. 7. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym
Stan w dniu 31 XII

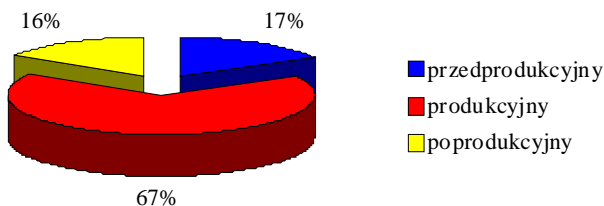
Lata	Ogółem	w wieku		
		przed- produkcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym
1990	202.218	59.360	121.180	21.678
1992	201.806	57.066	122.413	22.327
1994	203.830	54.599	125.910	23.321
1996	205.120	51.537	128.915	24.668
1998	206.158	48.406	131.861	25.891
2000	204.322	44.819	132.587	26.916
2002	210.702	41.734	140.227	28.741
2003	208.936	39.687	140.031	29.218
2004	208.278	38.214	140.392	29.672
2005	208.007	37.244	140.820	29.943
2006	207.190	36.403	139.917	30.870
2007	206.619	35.531	139.306	31.782
2008	206.013	34.826	138.271	32.916

W Toruniu obserwuje się stały spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym. Od 1990 roku wyniósł on 24.534 osób (tj. 41,3%). Obserwuje się natomiast tendencję wzrostową liczby osób, które przekroczyły potencjalny wiek zdolności do pracy (kobiety - 60 lat, mężczyźni - 65 lat). Liczba osób w wieku poprodukcyjnym od 1990 roku wzrosła o 11.238 osoby (tj. o 51,8%). Potencjalne zasoby pracy wykazywały tendencję wzrostową do roku 2005, ale od tego czasu spadają. Liczba ludności w wieku produkcyjnym wzrosła od 1990 roku o 17.091 osób (tj. o 14,1%).

Konsekwencją zmian struktury wieku ludności jest kształtowanie się wskaźnika obciążenia demograficznego ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym). Łącznie na koniec 2008 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 49 osób w wieku nieprodukcyjnym. Dla ludności mieszkającej w miastach Polski wskaźnik

obciążenia demograficznego wyniósł na koniec 2008 roku 51,9. Systematycznie rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 1990 roku wskaźnik ten wyniósł 17,9 a w 2007 roku 23,8. Mimo odnotowanych zmian, struktura wieku mieszkańców Torunia jest nadal korzystna ze względu na utrzymujący się wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym i najniższy w wieku poprodukcyjnym. Należy jednak wskazać, że odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej systematycznie rośnie (od 8,6% w roku 1990 do 12,8% w 2008 roku), co świadczy o postępującym procesie starzenia się ludności miasta.

Rys. 3. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym
Stan w dniu 31 XII 2008r.

Ruch naturalny ludności

Ilość zawieranych małżeństw jest jednym z zasadniczych czynników wpływających na poziom urodzeń. Liczba zawieranych małżeństw w okresie 1990-2005 ulegała wahaniom. W 2004 roku, po raz pierwszy od 10 lat, spadła poniżej 1.000, jednak w ostatnich latach systematycznie rosła osiągając w 2008 roku wartość największą.

W strukturze wiekowej nowożeńców dominują mężczyźni i kobiety w wieku 25-29 lat. W tej grupie wiekowej w 2008 roku zawarto największą ilość małżeństw - 358, tj. 25,9 % ogółu.

Liczba urodzeń żywych w latach 1990-2003 ulegała stałemu zmniejszaniu z wyjątkiem jubileuszowego roku 2000. W ostatnich latach wzrosła - w 2008 roku była najwyższa od kilkunastu lat - wyniosła 2.081 - o 106 więcej rok wcześniej (5,4%), jednak aż o 419 mniej niż w roku 1990 (spadek o 16,8%). Od roku 1990 znacznie zmniejszył się współczynnik dynamiki demograficznej. W 1990 wynosił 1,436, a w 2008 roku 1,191.

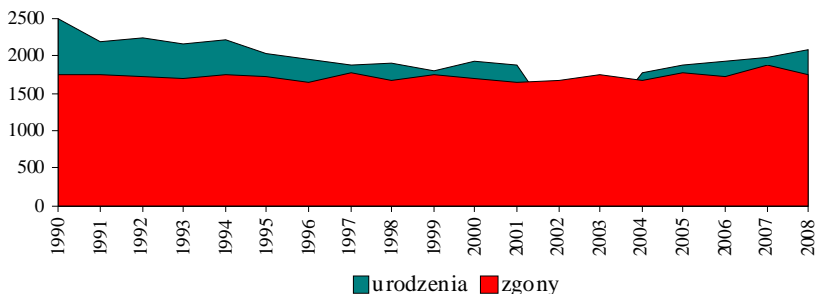
W latach dziewięćdziesiątych XX wieku najczęściej urodzeń żywych odnotowywano wśród kobiet w wieku 20-24 lat. W ostatnich latach dominuje grupa 25-29 lat. W roku 2008 odnotowano w niej 75 urodzeń żywych na 1.000 kobiet.

W roku 2008 odnotowano 1.747 zgonów, tj. o 132 więcej niż w roku poprzednim. Współczynnik zgonów na 1.000 mieszkańców wyniósł 8,7. Wskaźnik umieralności niemowląt na 1.000 urodzeń żywych wyniósł 5,3. Obserwowany spadek urodzeń żywych, przy jednocześnie wysokim poziomie zgonów spowodował obniżenie się przyrostu naturalnego na 1.000 mieszkańców z 3,9 w 1990 roku do 1,7 w roku 2008.

Tabl. 8. Ruch naturalny ludności
Stan w dniu 31 XII

Lata	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny
			ogółem	w tym: niemowląt	
1990	1.202	2.500	1.741	39	759
1992	1.004	2.257	1.716	29	541
1994	996	2.206	1.744	47	462
1996	1.037	1.950	1.655	28	295
1998	1.098	1.897	1.664	25	233
1999	1.240	1.808	1.746	11	62
2000	1.228	1.930	1.703	10	227
2002	1.044	1.772	1.663	8	109
2003	1.055	1.771	1.760	16	11
2004	999	1.776	1.661	14	115
2005	1.145	1.882	1.786	11	96
2006	1.206	1.941	1.721	6	220
2007	1.256	1.975	1.879	9	96
2008	1.381	2.081	1.747	11	334

Rys. 4. Ruch naturalny ludności w latach 1990-2008

Migracje ludności

W migracjach ludności w Toruniu do 1999 roku saldo było dodatnie. Od 2000 roku odpływ przeważa nad napływem ludności i saldo to jest coraz większe. W 2008 roku odpływ był większy niż napływ o 818 osób, z czego 125 stanowi migracja zagraniczna.

RYNEK PRACY

1. Tablice działu opracowano na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Toruniu oraz Powiatowego Urzędu Pracy dla Miasta Torunia.

2. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą miasta Torunia.

3. Do pracujących zaliczono:

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy,
- właściciele i współwłaściciele jednostek prowadzących działalność gospodarczą łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin,
- osoby wykonujące pracę nakładczą,
- agentów oraz osoby zatrudnione przez agentów,
- członków spółdzielni produkcji rolniczej.

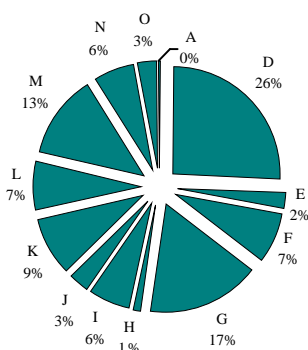
4. Dane o zatrudnionych nie obejmują osób zatrudnionych w jednostkach budżetowych resortu obrony narodowej i resortu spraw wewnętrznych, osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących nie przekracza 9 osób, rolnictwa indywidualnego oraz duchowieństwa.

5. Definicja osoby bezrobotnej (Tabl. 10) podana jest w Ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 99, poz. 1001).

Stan, struktura i dynamika zatrudnienia

W 1999 roku nastąpiła zmiana sposobu agregacji danych o pracujących. Zbierane są one w jednostkach, w których liczba zatrudnionych przekracza 9 osób, do 1998 roku - 5 osób. W związku z tym danych nie można porównywać bezpośrednio.

Rys. 5. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD
Stan w dniu 31 XII 2008r.

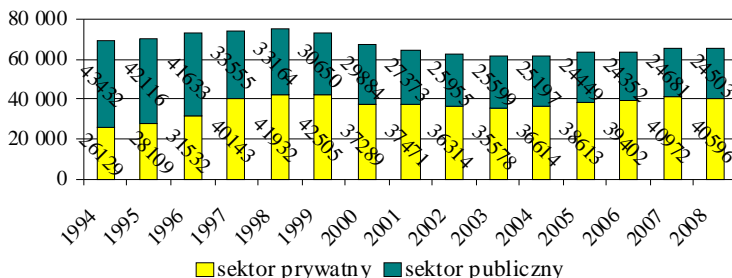
Tabl. 9. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD
Stan w dniu 31 XII ^{a)}

Sekcje PKD		1994	1998	2002	2004	2006	2007	2008
A	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	269	278	357	166	164	164	198
D	Przetwórstwo przemysłowe	26.228	25.961	20.239	19.253	17.883	17.650	16.621
E	Zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	1.933	1.745	1.624	1.644	1.742	1.614	1.450
F	Budownictwo	5.093	5.409	2.944	2.818	3.767	4.028	4.795
G	Handel i naprawy	5.984	8.994	7.396	8.566	9.949	11.132	10.888
H	Hotele i restauracje	915	1.034	798	758	957	858	853
I	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	5.778	5.210	4.445	4.081	3.999	3.995	3.968
J	Pośrednictwo finansowe	1.967	2.548	1.751	1.941	2.025	2.058	2.003
K	Obsługa nieruchomości	3.064	4.647	4.785	4.754	5.587	6.081	5.726
L	Administracja publiczna i obrona narodowa	2.553	3.085	3.289	3.691	3.988	4.260	4.610
M	Edukacja	7.528	7.790	7.801	8.318	8.060	8.113	8.169
N	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	6.043	6.283	4.950	4.030	3.960	3.931	3.965
O	Pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna	2.204	2.112	1.829	1.725	1.631	1.769	1.853
Ogółem		69.561	75.096	62.269	61.811	63.754	65.653	65.099

a) w 1998r. dane obejmują okres do 30 IX

Jednym z mierników służących do oceny faktycznego zaangażowania ludności w procesie pracy jest wskaźnik zatrudnienia ilustrujący udział ludności pracującej w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym. W 2008 wskaźnik ten był lepszy niż w latach poprzednich - wyniósł 47,1%, ale znacznie niższy niż w roku 2000, kiedy przekraczał 50%.

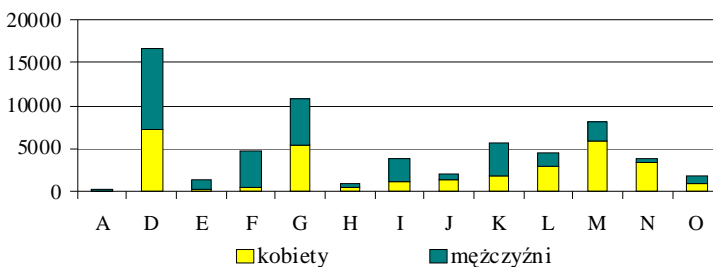
Rys. 6. Pracujący w gospodarce narodowej według sektorów w latach 1994-2008

Systematycznie rośnie udział pracujących w sektorze prywatnym - 62,4% w roku 2008 w stosunku do 55,5% w roku 2000.

W Toruniu najwięcej osób pracuje w sekcjach: Przetwórstwo przemysłowe (25,5%), Handel i naprawy (16,7%), Edukacja (12,5%). Te same sekcje zatrudniają najwięcej osób w miastach Polski.

Rys. 7. Pracujący w gospodarce narodowej według płci i sekcji PKD
Stan w dniu 31 XII 2008r.

Poziom i stopa bezrobocia

Liczba osób bezrobotnych w Toruniu, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy dla Miasta Torunia wyniosła na koniec 2008 roku 5.589osoby. Poziom liczby bezrobotnych na koniec roku był niższy od stanu z końca 2007 roku o 213 osób, tj. o 3,7%.

Stopa bezrobocia w grudniu 2008 roku wyniosła w Toruniu 6,0 % i była niższa od momentu bezrobocia rejestrowanego.

Struktura bezrobotnych

Przyczyną wciąż dużej liczby osób bezrobotnych w mieście jest brak doświadczenia i kwalifikacji osób pozostających bez pracy lub niedostosowanie tych kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. Ten stan rzeczy powodują szczególnie osoby w tzw. szczególnej sytuacji na rynku pracy. Ich zbiorowość na koniec 2008 roku wyglądała następująco:

- długotrwale bezrobotni - 58,4% zarejestrowanych bezrobotnych,
- kobiety (w tym powracające na rynek pracy) - 56,7%,
- młode osoby bezrobotne (do 25 roku życia) - 32,3%,
- powyżej 50 roku życia - 36,0%,
- bezrobotne osoby niepełnosprawne - 7,1%.

Wskaźniki te przewyższają średnie wyliczone dla całego województwa kujawsko-pomorskiego i kraju.

Tabl. 10. Bezrobotni

Stan w dniu 31 XII

Lata	Ogółem	Z tego:		
		bez prawa do zasiłku	ze zwolnień grupowych	absolwenci
1993	20.466	12.612	4.824	1.099
1994	18.851	10.520	2.500	1.359
1995	13.965	5.147	1.569	1.248
1996	11.950	4.902	1.159	320
1997	7.146	4.949	554	290
1998	6.727	5.202	475	454
1999	9.410	7.728	676	732
2000	11.492	9.780	718	887
2001	13.387	11.161	1.277	1.046
2002	13.852	12.256	1.263	1.001
2003	14.317	12.681	1.245	1.090
2004	12.180	10.935	825	*
2005	11.117	9.827	696	*
2006	8.969	7.883	511	*
2007	5.802	4.679	493	*
2008	5.589	4.466	x	*

* - od 1 czerwca 2004r. w myśl nowej ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004r. nie ma pojęcia absolwent. Osoby te znajdują się w grupie osób do 25-go roku życia.

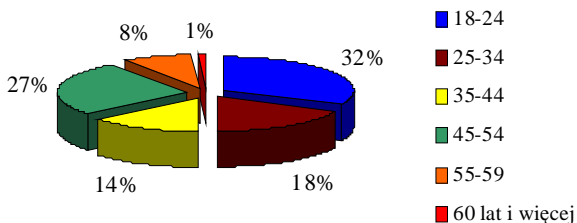
Analiza struktury osób bezrobotnych ze względu na wiek pokazuje, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby młode do 25 roku życia (1.806 osób), osoby w wieku 45-54 (1.484 osoby) oraz 25-34 lata (983 osoby).

Na koniec 2008 roku najwięcej osób bezrobotnych było z wykształceniem gimnazjalnym i niższym - 1.565, najmniej z wykształceniem średnim ogólnokształcącym - 545 osób oraz wyższym - 841 osób. Tendencja taka utrzymuje się od 1993 roku.

Dokonując analizy osób bezrobotnych ze względu na okres pozostawania bez pracy należy zauważyć, że po raz pierwszy od kilku lat najliczniejsza nie była grupa z najdłuższym okresem pozostawania bez pracy.

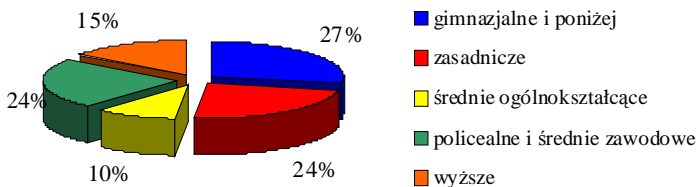
Rys. 8. Bezrobotni według wieku

Stan w dniu 31 XII 2008r.

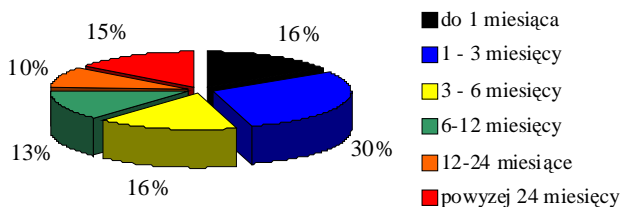
Rys. 9. Bezrobotni według wykształcenia

Stan w dniu 31 XII 2008r.

Rys. 10. Bezrobotni według czasu oczekiwania na pracę

Stan w dniu 31 XII 2008r.

INFRASTRUKTURA

1. Tablice działu opracowano na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Toruniu oraz podmiotów realizujących stosowne zadania.
2. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą miasta Torunia.
3. Dane o długości sieci gazowej (Tabl. 15) dotyczą sieci tzw. „rozdzielczej” (bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów).
4. Przez połączenie gazowe (Tabl. 15) prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np. hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią uliczną.
5. Dane o ludności korzystającej z gazu (Tabl. 15) obejmują ludność w mieszkaniach wyposażonych w instalację gazu sieciowego, bez odbiorców korzystających z gazomierzy zbiorczych oraz ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.
6. Dane o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej nie obejmują gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. Dane o zużyciu energii i gazu sieciowego ustalono w oparciu o przeciętną liczbę odbiorców w roku.
7. Przez linię komunikacyjną (Tabl. 17) rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami (znakami literowymi). Długość tras jest to długość odcinków ulic, po których kursują autobusy i tramwaje.
8. Dane o przewozach pasażerów przyjęto szacunkowo w oparciu o sprzedaż biletów miesięcznych i jednorazowych.

A. WODOCIĄGI I KANALIZACJA

Jednostką zaopatrującą miasto w wodę i sprawującą nadzór nad funkcjonowaniem systemu wodno-kanalizacyjnego są Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o.

Tabl. 11. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna
Stan w dniu 31 XII

Lata	sieć wodociągowa (km)	sieć kanalizacyjna (km)
1990	189,5	156,4
1994	190,3	159,2
1998	266,6	194,7
2002	260,0	212,8
2005	454,6	297,4
2006	459,9	312,3
2007	471,7	318,1
2008	484,2	366,7

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Odsetek ludności korzystających z sieci wodociągowej, według faktycznego miejsca zamieszkania wyniósł w 2008 roku - 94,57%, korzystającej z sieci kanalizacyjnej - 89,19%

W Toruniu zużycie wody na mieszkańca ulegało w analizowanym okresie wahaniom. Można jednak zaobserwować znaczny trend spadkowy. Po rekordowo niskim roku 2007 wzrosło w 2008 roku o 0,5 m³ do 36,9 m³ na 1 mieszkańca.

Stan techniczny sieci wodociągowej jest zadowalający. Sieć ta rozbudowywana jest od 1893 roku (kiedy to powstał wodociąg komunalny) w zależności od potrzeb i możliwości finansowych. Ilość awarii sieci wodociągowej w ostatnich latach jest zmienna, jednak ich uciążliwość dla mieszkańców jest mniejsza, gdyż dzięki nowym rozwiązaniom technologicznym skróceniu uległ czas ich usuwania. Ilość awarii sieci kanalizacyjnej w ostatnich latach nie podlegała znacznym wahaniom.

Tabl. 12. Awarie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Lata	sieć wodociągowa	sieć kanalizacyjna
2001	83	44
2002	94	33
2003	71	33
2004	54	44
2005	91	21
2006	178	35
2007	130	29
2008	109	29

Zaopatrzenie w wodę

Łączne zdolności produkcyjne ujęć komunalnych (wynikające z pozwoleń wodno-prawnych) wyniosły w 2008 roku 93,6 tys.m³ na dobę, co w pełni pozwala na pokrycie zapotrzebowania miasta. Zdolności produkcyjne ujęć wody wykorzystywane są w stosunkowo niskim stopniu - 51,8% w 2008 roku.

W latach 1990-2008 odnotowano ponad dwukrotny spadek produkcji wody, o 21.416,8 tys. m³. Na ujęciu powierzchniowym Drwęca zanotowano w latach 1990-2008 spadek ponad czterokrotny, o 25.914,7 tys. m³. Wzrasta natomiast wykorzystanie ujęć głębinowych - w 2008 roku produkcja przewyższyła produkcję wody z ujęcia powierzchniowego stanowiąc 54,8%.

Mieszkańcy Torunia korzystają również z ujęć wody kredowej. W 2008 roku z ujęć kredowych pobrano 13,2 tys. m³ wody, tj. o 18% mniej niż w poprzednim.

Po przeprowadzonej rok wcześniej modernizacji stacja uzdatniania wody „Drwęca” (obsługująca również ujęcie „Jedwabno”) pracowała w 2008 roku bez zakłóceń, dostarczając do sieci wodę spełniającą wszystkie kryteria jakościowe. Jakość wody z ujęć „Mała Nieszawka” i „Czerniewice” spełnia najbardziej rygorystyczne normy Unii Europejskiej. W 2008 roku zmodernizowano ujęcie

„Wrzosa II”, dzięki czemu osiągnięto poprawę jakości wody. W omawianym roku nastąpiło natomiast dalsze pogorszenie pod względem bakteriologicznym jakości wody surowej z ujęć kredowych. W związku z tym regularnie prowadzono badania jakości wody, dezynfekcje studni i okresowo zamykano ujęcia wód kredowych.

Tabl. 13. Produkcja wody

Lata	Ogółem	Ujęcia				
		Drwęca	Jedwabno	Mała Nieszawka	Wrzosa	Czerniewice
		w tysiącach metrów sześciennych				
1990	39.123,0	33.909,8	144,8	3.762,8	1.305,6	-
1992	35.842,5	25.921,6	2.773,2	5.626,4	1.512,1	9,2
1994	32.727,8	18.355,5	5.099,8	7.228,3	2.006,7	37,5
1996	28.814,1	16.666,9	3.641,4	6.712,2	1.749,1	44,5
1998	24.989,6	14.161,6	2.619,2	6.412,1	1.723,9	72,8
2000	24.810,1	12.607,3	3.979,1	6.365,9	1.802,3	55,5
2002	21.011,3	11.103,8	2.361,6	5.748,8	1.728,6	68,5
2003	19.430,2	10.161,3	2.006,5	5.699,9	1.463,4	99,1
2004	18.517,7	9.886,1	2.183,3	4.796,6	1.543,0	108,7
2005	17.717,2	7.944,3	2.249,5	5.799,3	1.592,4	131,7
2006	21.080,7	12.904,4	1.645,6	5.004,4	1.363,9	162,4
2007	18.080,5	8.557,6	2.638,8	5.182,4	1.564,9	136,8
2008	17.706,2	7.995,1	3.568,0	4.668,6	1.342,7	131,8

Odprowadzanie ścieków

Wraz ze spadkiem sprzedaży wody następuje spadek ilości ścieków odprowadzanych przez dostawców. Od 1990 roku spadek ten wyniósł 18.514,5 tys. m³ (tj. 63,0%). Największy bezwzględny spadek ilości odprowadzonych ścieków - o 7.665,3 tys. m³ (tj. o 52,7%) odnotowano w mieszkalnictwie.

Mieszkalnictwo posiada największy udział w odprowadzaniu ścieków. W roku 2008 udział ten wyniósł 63,2% i był najwyższy w analizowanym okresie

Miejska oczyszczalnia ścieków zlokalizowana przy Szosie Bydgoskiej w Toruniu. Jej maksymalna przepustowość 90 tys. m³ na dobę w pełni pokrywa zapotrzebowanie miasta. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z automatycznym sterowaniem procesem napowietrzania oraz stabilizacją i utylizacją osadu pościekowego. Została ona oddana do użytku w 1998 roku.

Poza oczyszczalnią „Centralną” funkcjonują:

- oczyszczalnia „Czerniewice” o przepustowości 553 m³ na dobę, pracująca w oparciu o technologię dwufazowego osadu czynnego: denitryfikacja - nityfikacja,

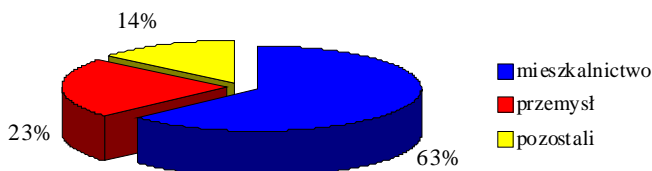
- oczyszczalnia "Rudak" oczyszczająca około 80 m³ na dobę tzw. metodą SBR, tj. sekwencyjny biologiczny reaktor.

Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o. realizują projekt „Gospodarka wodno-ściekowa na terenie miasta Torunia” współfinansowany ze środków Funduszu Spójności Unii Europejskiej, którego zakres obejmuje między innymi budowę blisko 300 km sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej.

Tabl. 14. Ścieki odprowadzone według grup dostawców

Lata	Ogółem	Grupa dostawców		
		mieszkalnictwo	przemysł	pozostali
		w tysiącach metrów sześciennych		
1990	29.396,3	14.538,1	11.063,6	3.794,6
1992	27.023,0	15.803,8	8.166,4	3.052,8
1994	24.062,8	13.333,1	7.975,1	2.754,6
1996	21.108,1	11.248,2	7.355,9	2.504,0
1998	18.055,6	8.965,2	6.725,5	2.364,9
2000	16.362,2	8.067,8	6.362,0	1.932,4
2002	15.008,9	7.746,4	5.527,8	1.734,7
2003	14.778,8	7.602,9	5.651,6	1.524,3
2004	13.364,9	7.522,8	4.589,2	1.252,9
2005	12.328,2	6.955,8	3.894,1	1.478,3
2006	12.332,3	6.894,2	3.798,7	1.639,4
2007	11.902,0	6.795,7	3.569,3	1.537,0
2008	10.881,8	6.872,8	2.501,0	1.508,0

Rys. 11. Ścieki odprowadzone według grup dostawców
Stan w dniu 31 XII 2008r.

Tabl. 15. Sieć gazowa, odbiorcy i zużycie gazu sieciowego w gospodarstwach domowych

Wyszczególnienie	1990	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008
Sieć rozdzielcza w km (stan w dniu 31 XII)	232,6	267,8	274,1	283,2	293,0	322,5	332,2	325,0	339,5	353,9
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych (stan w dniu 31 XII)	5.902	7.029	7.193	7.487	7.589	8.391	8.836	8.801	9.071	9.351
Odbiorcy gazu sieciowego	55.232	60.543	61.885	62.452	63.652	64.864	65.400	65.500	65.500	65.900
Zużycie gazu na 1 odbiorcę w m ³	820,0	897,9	1.024,1	883,5	354,0	321,6	345,2	342,4	327,1	324,3

Tabl. 16. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych

Wyszczególnienie	1990	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII)	60.392	64.034	65.554	67.484	73.315	75.600	76.500	76.600	79.796	80.300
Zużycie na 1 odbiorcę w kWh	1.891	1.726	1.706	1.711,9	1.758,7	1.746,0	1.846,9	1.884,1	1.861,4	1.854,3
Zużycie na 1 mieszkańca w kWh	571,0	538,0	542,0	560,4	621,6	624,9	677,8	696,2	709,4	721,0

Tabl. 17. Komunikacja miejska

Wyszczególnienie	1990	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008
Czynne trasy autobusowe w km	94	103	107	108	114	116	114	116	120	127
Czynne trasy tramwajowe w km	25	22	22	22	22	22	22	22	22	22
Tabor autobusowy	127	136	140	146	147	145	138	130	130	130
Tabor tramwajowy	68	57	56	56	56	55	55	55	55	55
Miejsca w autobusach	13.970	14.804	15.244	15.904	15.730	15.455	14.664	13.829	13.802	13.882
Miejsca w tramwajach	8.836	7.345	6.975	6.975	6.915	6.875	6.731	6.731	6.719	6.719

B. ZAOPATRZENIE W GAZ

Dostawy gazu na terenie miasta realizowane są przez Zakład Gazowniczy, który rozprowadza gaz wysokometanowy „GZ-50”. Zdolność przesyłowa miejskiej sieci rozdzielczej ograniczona jest przepustowością istniejących dwóch stacji redukcyjno-przesyłowych I-go stopnia i wynosi 21.000 m³ gazu na godzinę. Największym odbiorcą gazu w mieście są gospodarstwa domowe.

Odsetek ludności korzystających z sieci gazowej, według faktycznego miejsca zamieszkania wyniósł w 2008 roku - 82,97%.

Długość sieci gazowej w porównaniu z 1990 rokiem wzrosła o 121,3 km (tj. o 52,1%), natomiast liczba przyłączy zwiększyła się o 3.449 (tj. o 58,4%). Liczba odbiorców gazu sieciowego systematycznie rośnie. W stosunku do 1990 roku liczba odbiorców wzrosła o 10.668 (tj. o 19,3%).

W analizowanym okresie roczne zużycie gazu na 1 odbiorcę ulegało znacznym wahaniom. W 2008 roku wyniosło 324,3 m³.

C. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

Jednostką zaopatrującą miasto w energię elektryczną jest Koncern Energetyczny Energa SA Oddział w Toruniu (dawny Zakład Energetyczny Toruń SA). Obejmuje swym zasięgiem byłe województwo toruńskie i włocławskie o powierzchni 9.634,4 km².

Energetyka zawodowa nie posiada w Toruniu własnych źródeł energii elektrycznej i prąd dostarczany jest przede wszystkim z krajowego systemu elektroenergetycznego.

Ciągłe unowocześnianie infrastruktury elektroenergetycznej (ponad 25 tys. km linii i około 9 tys. stacji transformatorowych o napięciu do 110 kV, nowoczesne technologie w eksploatacji i budownictwie sieci) pozwala energetyce toruńskiej bezpiecznie, bez zakłóceń, w sposób przyjazny dla środowiska, dostarczać energię elektryczną klientom oraz poszerzać zakres świadczonych usług, zachowując przy tym ich najwyższą jakość.

W strukturze sprzedaży energii największy udział ma przemysł, a gospodarstwa domowe zajmują drugą pozycję.

Od 1990 roku liczba gospodarstw domowych korzystających z energii elektrycznej wzrosła o 33,0%, tj. o 19.908 odbiorców. Wielkość zużycia energii na 1 odbiorcę ulegała wahaniom i w 2008 roku wyniosła 1.854,3 kWh. Zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca było w 2008 roku rekordowo wysokie i wyniosło 721,0 kWh. Obie wielkości są porównywalne z wynikami ogólnymi dla polskich miast.

D. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ CIEPLNĄ

Od 1 lutego 2006 roku jednostką zaopatrującą miasto w energię ciepłą jest Toruńska Energetyka Cergia S.A. zajmujący się zarówno produkcją i dystrybucją ciepła na terenie miasta jak również wytwarzaniem i dystrybucją energii elektrycznej.

Do końca 2008 roku produkcja ciepła realizowana była w 14 lokalnych kotłowniach. Łączna moc kotłowni wynosi 8,165 MW, w tym 10 kotłowni gazowych 7,285 MW i 4 kotłowni olejowych 0,880 MW. Łączna długość sieci ciepłowniczych na koniec 2008 roku wynosiła 220,2 km.

Toruńska Energetyka Cergia S.A. jest głównym producentem ciepła zakupionego na potrzeby miejskiej sieci ciepłowniczej (99 %), natomiast pozostałą część ciepła dostarcza Biogaz Inwestor Sp. z o.o. wykorzystując ciepło ze spalania biogazu uzyskanego z miejskiego wysypiska śmieci.

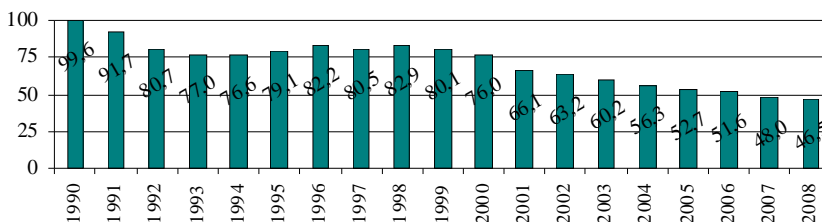
Na sprzedaż ciepła mają wpływ działania termomodernizacyjne odbiorców ciepła, jednak zmniejszenia z tego tytułu zostają wyrównane przez przyłączenia nowych obiektów. Rozliczenia z odbiorcami ciepła odbywają się na podstawie cen i stawek opłat określonych w taryfie dla ciepła, która jest zatwierdzana przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki.

E. KOMUNIKACJA MIEJSKA

Jednostką realizującą zadania z zakresu komunikacji publicznej jest Miejski Zakład Komunikacji.

Komunikacją miejską objętych jest około 83% dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych na terenie miasta. Dla ogólnej liczby dróg ulepszonych w mieście wskaźnik ten wynosi około 63%. Brak możliwości objęcia komunikacją publiczną innych ulic miasta wynika głównie z ich nieodpowiednich parametrów (wąskie jezdnie, brak miejsc na przystanki). Od 1990 roku odnotowano przyrost długości tras autobusowych o 33 km (tj. o 35,1%). W tym okresie objęto komunikacją autobusową prawie wszystkie ulice, których parametry pozwalają na kursowanie autobusów. Długość tras tramwajowych utrzymuje się od 1991 roku na niezmiennym poziomie.

Rys. 12. Przewozy pasażerów w latach 1990-2008
w mln osób

Ogólna liczba taboru pozostaje na niemal niezmiennym poziomie, mimo zakupu nowych jednostek (zwłaszcza autobusów). Zjawisko to spowodowane jest zużyciem już istniejących jednostek. W porównaniu z 1990 rokiem liczba miejsc spadła o 2.205, tj. o 9,7%. Główną przyczyną spadku jest zmniejszenie taboru tramwajowego. Średni wiek taboru autobusowego wynosi 7 i pół roku, tramwajowego 23,6 lat.

Od roku 1990 znacząco spada liczba osób korzystających z komunikacji miejskiej. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych XX wieku liczba przewozów przekraczała 80 milionów rocznie. W 2008 roku wyniosła około 46,5 mln, ponad połowę mniej niż w roku 1990.

F. ODPADY

Jednostką odpowiedzialną za utrzymanie czystości oraz wywóz, składowanie i utylizację nieczystości stałych jest Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o.

Miejskie wysypisko odpadów komunalnych zlokalizowane przy ul. Kociewskiej obejmuje obszar 14,5 ha oraz 2,5 ha zaplecza techniczno-ekologicznego. Jego eksploatacja trwa od 1964 roku. Wyposażone jest w szereg bardzo nowoczesnych urządzeń, m.in.: kompaktory, elektroniczne wagi składowanych odpadów, system odgazowywania składowiska oraz system ujmowania i podczyszczania odcieków wód opadowych infiltrujących czasę składowiska. Wysypisko objęte jest systemem odzysku biogazu. Przewidywana ilość pozyskania biogazu wynosi około 22.000 m³/h.

Ilość odpadów przyjętych na miejskie wysypisko w 2008 roku wyniosła 94.171,8 Mg (o 0,5% mniej niż w roku poprzednim). Wśród dostarczanych odpadów dominują odpady gospodarczo-bytowe (pochodzące z gospodarstw domowych oraz obiektów socjalnych zakładów przemysłowych); odpady przemysłowe o charakterze zbliżonym do odpadów komunalnych; gruz budowlany i ziemia z wykopów; żużel, popiół z kotłowni lokalnych; odpady wielkogabarytowe - głównie w postaci starych przedmiotów trwałego użytku.

Od maja 1994 roku na terenie miasta prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów w zakresie makulatury, tworzyw sztucznych, stłuczki szklanej i puszek. Jest to między innymi wynik działalności Miejskiego Ośrodka Edukacji Ekologicznej, który poprzez edukację ekologiczną kształtuje właściwe wartości, postawy oraz zachowania jednostek i grup ludzkich w stosunku do ochrony środowiska.

Tabl. 18. Selektywna zbiórka nieczystości

Wyszczególnienie	1999	2001	2003	2005	2007	2008
	w m ³			w Mg		
Surowce razem:	7.387	13.023	24.484	1.460,0	1.990,0	3.607,2
Makulatura	2.404	2.994	4.194	380,6	269,2	683,0
Tworzywa sztuczne	4.106	8.418	17.445	533,8	458,1	936,5
Szkło	789	1.586	2.845	545,6	664,7	1.304,6
Zmieszane odpady opakowaniowe				-	598,0	683,1

Selektywna zbiórka odpadów, w wyniku rosnącej świadomości ekologicznej społeczeństwa i rosnących opłat za odbiór odpadów komunalnych zmieszanych, rokrocznie rośnie - w 2008 roku wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 81,3%.

Na terenie wysypiska odbywa się również ręczna segregacja odpadów, w wyniku której odzyskiwana jest makulatura, tworzywa sztuczne, złom i metale żelazne.

G. TRANSPORT

System transportowy jest jednym z podstawowych czynników warunkujących sprawne funkcjonowanie oraz możliwości rozwoju miasta. Jednostką zajmującą się nadzorem nad stanem i funkcjonowaniem miejskiej sieci drogowo-ulicznej jest Miejski Zarząd Dróg.

Ustawa z dnia 13 października 1998 roku - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133) wprowadziła od 1 stycznia 1999 roku podział dróg na krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Przez Toruń przebiega Transeuropejski Korytarz Transportowy (tzw. VI korytarz TINA) biegnący z Gdańska do Cieszyna i dalej przez Słowację i Czechy na Balkany. W korytarzu tym biegnie droga krajowa Nr 1.

- Pozostałe drogi krajowe posiadają następujące numery i przebiegi:
- Nr S10 - Droga ekspresowa Szczecin-Toruń-Warszawa - od węzła autostradowego „Lubicz” przez węzeł „Czerniewice”, tzw. trasę poligonową do Małego Nieszawski i dalej do Bydgoszczy przez Przyłubie.
 - Nr 15 - Wrocław-Toruń-Olsztyn - od ul. Gniewkowskiej przez Most Piłsudskiego do ulicy Olsztyńskiej.
 - Nr 80 - łącząca Toruń z Bydgoszczą po prawej stronie Wisły - od Szosy Bydgoskiej do węzła autostradowego „Lubicz”.

Tabl. 19. Sieć drogowo-uliczna

Wyszczególnienie	1999	2001	2002	2003	2005	2006	2007	2008
Ogółem w km	344,2	397,4	402,0	430,2	440,8	448,6	454,2	453,3
Drogi krajowe w km	41,5	39,2	39,3	39,3	39,3	39,3	39,3	39,3
Drogi wojewódzkie w km	13,9	18,2	18,2	18,3	18,3	18,3	18,3	18,3
Drogi powiatowe w km	71,6	71,5	71,8	75,1	75,1	75,1	75,1	76,3
Drogi gminne w km	217,2	268,6	272,6	297,5	308,1	316,0	321,5	319,4

Zmiany długości ulic powstały w wyniku szczegółowych pomiarów wykonanych w ramach prac nad systemem zarządzania drogami i ruchem drogowym WZDR. Pomiary wykonano w 2001 r.

Drogi krajowe oraz wojewódzkie i powiatowe posiadają nawierzchnię bitumiczną. Drogi gminne są utwardzone w około 55%.

Na koniec 2008 roku zarejestrowanych było 76.379 samochodów osobowych, 14.229 ciężarowych, 4.387 motocykli. Liczba samochodów osobowych

wzrosła od 1990 roku ponad trzykrotnie (o 52.032 pojazdy). Wskaźnik motoryzacji spadł w tym czasie z 8,3 do 2,7 mieszkańców na samochód osobowy.

Przez miasto przebiegają linie kolejowe w czterech kierunkach: Kutno - Piła, Poznań - Skandawa. Stacją obsługującą ten czterokierunkowy ruch jest Toruń Główny. Obie linie są liniami pierwszorzędnymi, dwutorowymi i zelektryfikowanymi. Część transportu kolejowego obsługiwana jest również przez stację Toruń Wschodni.

Najistotniejszymi mankamentami układu komunikacyjnego są wyczerpywanie się przepustowości jedynej drogowej przeprawy mostowej przez Wisłę w ciągu drogi krajowej Nr 1, tj. mostu im. Józefa Piłsudskiego oraz bardzo mały udział ulic dwujezdniowych i zbyt rzadka sieć ulic związanych z trasami wylotowymi, które niejednokrotnie powodują paraliż ruchu w śródmieściu i na miejskich odcinkach dróg krajowych.

W związku z powyższym za priorytetowe inwestycje mające na celu usprawnienie komunikacji drogowej w mieście uznaje się budowę nowego mostu drogowego przez Wisłę oraz przebudowę głównego szkieletowego układu drogowego miasta, w tym dróg łączących miasto z zamieszką siecią dróg, przede wszystkim z autostradą A-1, w szczególności budowa trasy średnicowej Północnej, budowa i przebudowa Trasy Staromostowej, kontynuacja modernizacji Szosy Lubickiej w celu połączenia drogą dwujezdniową miasta z autostradą, kontynuacja przebudowy ul. Olsztyńskiej do granic miasta.

Istotne dla optymalizacji transportu zbiorowego są prace planistyczne nad stworzeniem systemu informacji pasażerskiej w czasie rzeczywistym oraz budowa trasy tramwajowej do Kampusu Bielańskiego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Szansą dla całego regionu jest przyjęcie do realizacji projektu szybkiej kolei metropolitalnej BiT City mającej połączyć stolicę województwa kujawsko-pomorskiego oraz przyspieszyć powstanie aglomeracji bydgosko-toruńskiej. Od 1 stycznia 2008 roku na przyszłej trasie BiT City wprowadzony został bilet aglomeracyjny, umożliwiający podróżowanie pociągiem PKP Przewozy Regionalne oraz komunikacją miejską Torunia i Bydgoszczy. Zakończenie budowy sieci szybkich połączeń planowane jest na 2014 rok.

MIESZKANIA

1. Tablice działu opracowano na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Toruniu oraz Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej.

2. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą miasta Torunia.

3. Informacje o zasobach mieszkaniowych (Tabl. 20) i mieszkaniach oddanych do użytku dotyczą mieszkań w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Nie obejmują one lokali zbiorowego zamieszkania (np. hoteli pracowniczych, domów studenckich, internatów, domów opieki społecznej) oraz pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a okresowo zamieszkanymi (np. pomieszczenia inwentarskie, piwnice, barakowozy, statki, wagony).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych dla jednej rodziny, konstrukcyjnie wydzielony trwałymi ścianami w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

4. Dane o mieszkaniach oddanych do użytku (Tabl. 21) dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych oraz uzyskanych w wyniku adaptacji inwestycyjnej. Jako kryterium opracowania informacji przyjęto przynależność organizacyjną inwestora, a nie właściciela lub użytkownika.

Zasoby mieszkaniowe

Według stanu na 31 grudnia 2008 roku zasób mieszkaniowy Torunia stanowiło 80.901 mieszkań. Do 2003 roku ponad 50% zasobów mieszkaniowych stanowiły mieszkania spółdzielcze. Od roku 2004 zmieniono sposób agregacji danych zliczając razem wszystkie ich rodzaje poza indywidualnymi.

Tempo przyrostu zasobów mieszkaniowych jest słabe. W stosunku do 1990 roku liczba mieszkań wzrosła o 20.844 (tj. o 34,7%).

Liczba ludności zamieszkującej w mieszkaniach wzrosła od 1990 do 2008 roku o 12.895 osób (tj. o 6,7%). Spowodowało to spadek przeciętnej liczby osób w 1 mieszkaniu z 3,22 w 1990 roku do 2,55 w 2008 roku. Również w innych miastach spada przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu - z 3,15 w 1990 roku do 2,64 w 2008 roku. Natomiast powierzchnia użytkowa 1 mieszkania kształtowała się na poziomie nieco wyższym niż w Toruniu - 62,2 m² w stosunku do 57,5 m² w 2008 roku.

Tabl. 20. Zasoby mieszkaniowe zamieszkane

Stan w dniu 31 XII

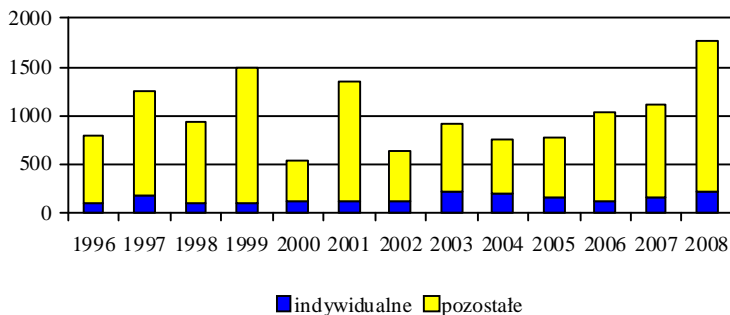
Lata	Mieszkania	Ludność w mieszkaniach	Przeciętna liczba osób w mieszkaniu	Przeciętna pow. użytkowa mieszkania w m ²
1990	60.057	193.118	3,22	52,5
1992	62.722	192.724	3,07	52,9
1994	64.880	194.658	3,00	53,4
1996	66.763	195.889	2,93	53,7
1998	68.846	196.881	2,86	54,1
2000	70.820	195.127	2,76	54,3
2002	74.780	206.638	2,76	56,7
2004	76.351	208.278	2,73	57,0
2006	78.065	207.190	2,65	57,2
2007	79.145	206.619	2,61	57,3
2008	80.901	206.013	2,55	57,5

Mieszkania oddane do użytku

Liczba mieszkań oddawanych do użytku w latach 1990-2008 ulegała wahaniom. Rok 2008 był pod tym względem rekordowy - oddano do użytku 1.757 mieszkań - o 57,0%, tj. o 638 sztuk więcej w stosunku do roku poprzedniego. Wzrósł udział budownictwa indywidualnego - z 4,0% w roku 1990 do 12,6% w roku 2008.

Rys. 13. Mieszkania oddane do użytku według inwestorów w latach 1996-2008

Stan w dniu 31 XII

**Tabl. 21. Mieszkania oddane do użytku według inwestorów
Stan w dniu 31 XII**

Lata	Ogółem	Budownictwo				
		indywidualne	spółdzielcze	społeczne czynszowe	komunalne	inne
1990	969	39	894	-	22	X
1992	1.456	149	1.285	-	-	20
1994	1.061	161	651	-	110	138
1996	798	97	352	-	-	349
1998	942	104	220	-	18	600
1999	1.485	99	544	78	-	764
2000	547	122	77	90	-	258
2002	643	124	137	168	10	204
2003	919	225	318	166	-	210
2004	746	201		545		
2005	781	164		617		
2006	1.041	117		924		
2007	1.119	156		963		
2008	1.757	221		1.536		

W celu zaspokojenia rosnących potrzeb mieszkaniowych Rada Miejska Torunia w 1996 roku podjęła decyzję o utworzeniu przez Gminę Toruńskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Spółka z o.o. Towarzystwo rozpoczęło działalność w czerwcu 1997 roku, a przedmiotem jego działania jest budowa domów mieszkalnych i ich eksploatacja na zasadach najmu.

TTBS realizuje budownictwo mieszkaniowe o umiarkowanych czynszach, skierowane do osób średnio zarabiających. W swej działalności inwestycyjnej preferuje rozwiązania zapewniające umiarkowane koszty budowy i eksploatacji zasobu mieszkaniowego przy zachowaniu środowiska przyjaznego człowiekowi.

TTBS realizuje politykę mieszkaniową Gminy, budując około 100 mieszkań rocznie. Do grudnia 2008 roku spółka wybudowała 969 mieszkań na wynajem. Większość mieszkań powstała na dużych osiedlach - 406 mieszkań w 22 budynkach na osiedlu Solanki w Czerniewicach, 150 mieszkań w 5 budynkach na osiedlu Nad Drwęcą w Lubiczu Dolnym oraz 160 mieszkań w 5 budynkach przy ul. Olsztyńskiej w Toruniu.

W roku 2008 wybudowano 67 mieszkań, w tym 27 mieszkań w systemie deweloperskim.

Zasoby komunalne

Jednostką zarządzającą w imieniu Gminy całością substancji mieszkaniowej w budynkach stanowiących własność komunalną, a od 1995 roku stanowiących

także własność wspólnot mieszkaniowych, jest Zakład Gospodarki Mieszkaniowej. Zarządzanie nieruchomościami Gminy Toruń oraz nieruchomościami stanowiącymi własność wspólnot mieszkaniowych odbywa się przez terenowe Administracje Domów Mieszkalnych. Aktualnie na terenie miasta działają cztery ADM-y.

Od roku 1995, tj. od czasu wejścia w życie ustawy o własności lokali, zarządzane zasoby dzieli się na własność Gminy i własność wspólnot mieszkaniowych. Od 1990 roku odnotowano spadek o 172 (tj. o 18,6%) liczby budynków administrowanych przez ZGM. W 1995 roku budynki będące własnością wspólnot mieszkaniowych stanowiły 28,6% ogółu budynków. W 2008 roku udział ten wyniósł 39,1%.

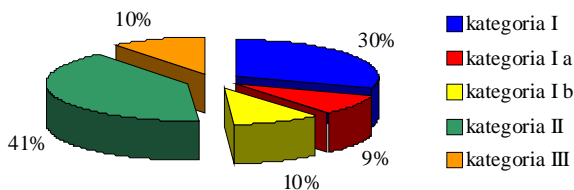
W latach 1990-2008 ilość lokali mieszkalnych administrowanych przez ZGM spadła, jednak w ostatnim okresie utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Udział lokali mieszkalnych stanowiących własność Gminy w ogólnej liczbie lokali wynosił w 1995 roku 88,2%, a w roku 2008 spadł do 68,9%.

W 2008 roku ZGM pozyskał 189 lokali, w tym 149 lokali mieszkalnych i 40 lokali socjalnych (przy ulicy Okólnej - 20, przy ulicy Armii Ludowej - 92 oraz przy ulicy Olsztyńskiej - 77).

W 1995 roku udział powierzchni mieszkań komunalnych w stosunku do ogólnej powierzchni mieszkań administrowanych przez ZGM wyniósł 86,8%. W 2008 roku udział ten spadł do 66,6%.

Największy odsetek (40,7%) powierzchni mieszkaniowej stanowiącej własność Gminy znajduje się w budynkach kategorii II - budynki o konstrukcji mieszanej (stropy drewniane, ściany murowane). Wysoki udział (30,0%) ma również powierzchnia mieszkalna kategorii I (budynki konstrukcyjnie trwałe wybudowane po 1 stycznia 1961 roku).

Rys. 14. Zasoby komunalne według kategorii
Stan w dniu 31 XII 2008r.

Tabl. 22. Zasoby komunalne

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008
Budynki	923	928	895	889	874	859	839	791	779	770	751
Budynki wspólnot mieszkaniowych				284	317	327	323	316	304	297	294
Budynki komunalne				605	557	532	516	490	486	473	457
Lokale mieszkalne	9.307	9.480	9.296	9.285	9.422	9.491	9.445	8.513	8.655	8.684	8.978
Lokale wspólnot mieszkaniowych				1.133	2.224	2.609	2.815	2.688	2.689	2.751	2.794
Lokale komunalne				8.152	7.198	6.882	6.630	6.298	5.744	5.933	6.184
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :	424.758	428.342	422.279	436.208	424.261	426.948	437.298	384.953	392.002	388.378	413.924
Powierzchnia mieszkań wspólnot mieszkaniowych				72.228	110.701	129.871	138.854	136.980	139.049	138.230	138.386
Powierzchnia mieszkań komunalnych				363.980	313.560	297.077	298.444	247.972	252.952	250.148	275.538
Kategoria I	121.142	128.627	131.845	112.834	67.676	79.716	73.283	80.487	79.716	73.462	82.661
Kategoria I a	68.588	68.588	68.588	58.236	23.568	29.719	23.809	26.707	29.719	22.823	24.440
Kategoria I b	43.763	41.222	41.044	36.398	20.269	25.326	27.495	23.573	25.326	24.643	27.389
Kategoria II	135.536	131.919	126.296	105.555	110.675	94.402	106.060	119.070	94.402	103.016	112.199
Kategoria III	55.729	57.986	54.506	50.957	25.784	17.829	23.305	27.224	17.829	26.204	28.849

* z uwagi na dokładne określenie poszczególnych kategorii w roku 2002 nastąpiły przesunięcia przynależnych powierzchni w stosunku do lat ubiegłych.

PRZEMYSŁ

1. Tablice działu opracowano na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Toruniu.

2. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą miasta Torunia.

3. Pod pojęciem „przemysł” rozumie się sekcje PKD:

przetwórstwo przemysłowe oraz zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę.

4. Informacje zawarte w tablicach dotyczą działalności podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 50 osób. Produkcja sprzedana dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej jak i nieprzemysłowej. Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje: wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji; wartość robót i usług świadczonych odpłatnie zarówno przemysłowych jak i nieprzemysłowych; zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia; pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej.

5. Dane o przeciętnym zatrudnieniu i wynagrodzeniu obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w niepełnym, po przeliczeniu na pełnozatrudnionych, w jednostkach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Tabl. 23. Produkcja sprzedana przemysłu

tys. złotych (ceny bieżące)

Lata	Przemysł ogółem	Przetwórstwo przemysłowe	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę
1993	912.067,1	873.637,8	38.429,3
1994	1.278.316,0	1.148.821,4	129.494,6
1996	2.111.125,9	1.856.503,2	254.622,7
1997	2.597.982,1	2.316.995,2	280.986,9
1998	2.732.039,2	2.633.266,2	98.773,0
1999	2.878.495,8	2.563.089,9	315.405,9
2000	2.934.283,7	2.600.793,8	333.489,9
2001	3.023.479,3	2.628.947,1	394.532,2
2002	3.021.976,7	2.584.592,3	437.384,4
2003*	4.622.961,8	4.014.272,5	608.689,3
2004	5.201.887,4	4.514.308,7	687.578,7
2005	4.103.080,2	3.953.942,0	149.138,2
2006	4.150.156,6	3.945.652,8	204.503,8
2007	4.575.526,6	4.320.079,8	255.446,8
2008	4.290.002,2	4.063.695,8	226.306,4

* zmiana sposobu agregacji danych

Produkcja sprzedana

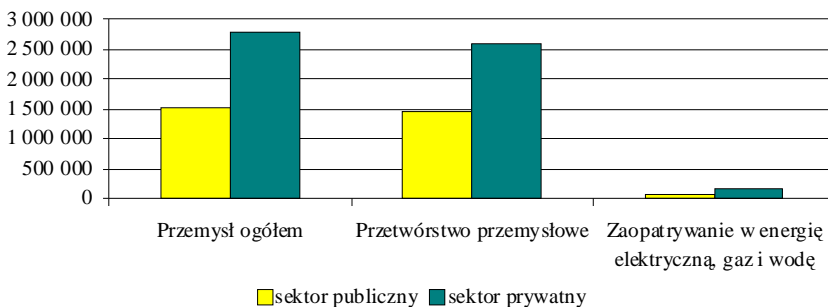
W związku ze zmianą sposobu agregacji danych nie ma możliwości porównania danych od roku 2003 z latami wcześniejszymi. Ponadto z uwagi na przekształcenia w sektorze energetycznym dane od roku 2005 również są nieporównywalne z poprzednimi.

W roku 2008 produkcja sprzedana przemysłu (w cenach bieżących) spadła w porównaniu z rokiem 2007 o 285.524,4, tj. o 6,2%. Dla produkcji sprzedanej sekcji przetwórstwo przemysłowe spadek wyniósł 256.384,0 tys. złotych (5,9%). W sekcji zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę produkcja spadła o 29.140,4 tys. złotych (tj. 11,4%).

Udział sekcji przetwórstwo przemysłowe w wartości produkcji sprzedanej przemysłu ulegał wahaniom - w 2008 roku udział ten wyniósł 94,7%. W ramach tej sekcji największą wartość produkcji sprzedanej odnotowuje się w podsekcji produkcja artykułów spożywczych i napojów (54,6%).

W latach 1993-2002 odnotowano spadek udziału sektora publicznego w wartości produkcji sekcji przetwórstwo przemysłowe z 66,5% do 3,4%. Zmiana sposobu agregacji danych sprawiła, że w 2003 roku udział sektora publicznego w wartości produkcji sprzedanej przemysłu ogółem wyniósł 40,7%, a w ostatnim roku 35,5%.

Rys. 15. Produkcja sprzedana przemysłu według sektorów i sekcji EKD
Stan w dniu 31 XII 2008r.

Zatrudnienie i wynagrodzenia

Liczba osób zatrudnionych w przemyśle ulega wahaniom. W 2008 roku w stosunku do roku 2007 odnotowano spadek zatrudnienia o 1.237 osób (tj. o 5,9%). W sekcji Przetwórstwo przemysłowe spadek ten wyniósł 1.154 osoby (tj. 5,8%), a w sekcji zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę 83 osoby (tj. 8,8%). Zatrudnieni w sekcji przetwórstwo przemysłowe stanowili w 2008 roku 95,6% ogółu zatrudnionych w przemyśle. Sektor publiczny zatrudniał 22,3% ogółu za-

trudnionych w przemyśle. Na stanowiskach robotniczych pracowało 71,9% ogółu zatrudnionych w przemyśle.

W 2008 roku przeciętnie miesięczne wynagrodzenie brutto (bez wypłat z zysku) w przemyśle wyniosło 2.913 zł. W sekcji zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę przekroczyło średnią krajową i wyniosło 3.524 zł.

Tabl. 24. Przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenia w przemyśle

Lata	Ogółem	Przetwórstwo przemysłowe	Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę
Zatrudnienie (jednostki, w których liczba pracujących przekracza 9 osób)			
1994	26.748	23.848	2.900
1996	26.703	24.323	2.380
1997	26.917	24.538	2.379
1998	24.763	22.466	2.297
1999	25.866	23.552	2.314
2000	23.889	21.498	2.391
2001	23.184	20.647	2.479
2002	22.887	20.379	2.459
2003*	28.044	25.538	2.464
2004	26.640	24.203	2.382
2005	22.990	21.865	1.083
2006	21.634	20.605	994
2007	20.932	19.987	945
2008	19.695	18.833	862
Wynagrodzenie miesięczne brutto w złotych			
1994	542	514	775
1996	885	853	1.207
1997	1.080	1.044	1.451
1998	1.262	1.224	1.633
1999	1.644	1.597	2.127
2000	1.835	1.777	2.353
2001	1.924	1.850	2.553
2002	1.979	1.882	2.793
2003*	2.123	2.050	2.887
2004	2.206	2.128	3.010
2005	2.313	2.281	2.981
2006	2.489	2.460	3.120
2007	2.613	2.583	3.298
2008	2.913	2.885	3.524

* zmiana sposobu agregacji danych

BUDOWNICTWO

1. Tablice działu opracowano na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Toruniu.

2. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą miasta Torunia.

3. Informacje działu dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych do sekcji PKD - budownictwo, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

4. Do produkcji podstawowej zaliczono wykonywane na terenie kraju roboty budowlano-montażowe w zakresie inwestycji, remontów, konserwacji, budownictwa tymczasowego na placach budów. Wartość robót produkcji podstawowej obejmuje produkcję własną, tj. wykonaną siłami własnymi jednostki.

5. Dane o zatrudnieniu i wynagrodzeniu dotyczą pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełne etaty, w jednostkach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Dane nie obejmują uczniów.

Tabl. 25. Produkcja budowlano-montażowa
tys. złotych (ceny bieżące)

Lata	Ogółem	Wznoszenie kompletnych budowli lub ich części, inżynieria lądowa i wodna	Wykonywanie instalacji budowlanych
1993	63.369,0	46.942,3	16.426,7
1995	88.693,8	82.166,5	6.527,3
1996	130.903,3	122.717,6	8.185,7
1997	170.192,2	144.497,4	25.694,8
1998	264.744,7	231.256,8	33.487,9
1999*	366.673,8	322.110,4	44.563,4
2000*	426.604,0	384.172,8	42.431,2
2001*	389.628,1	350.217,7	39.410,4
2002*	254.076,3	229.119,3	23.479,6
2003*	224.791,6	196.180,0	28.611,6
2004*	236.093,2	200.009,5	36.083,7
2005*	283.776,8	243.645,2	39.811,6
2006*	432.734,6	368.177,7	63.798,7
2007*	675.107,9	554.894,1	97.156,5
2008*	619.767,0	529.979,5	89.787,5

* brak możliwości porównania z latami ubiegłymi z uwagi na zmianę wielkości zatrudnienia w poszczególnych jednostkach

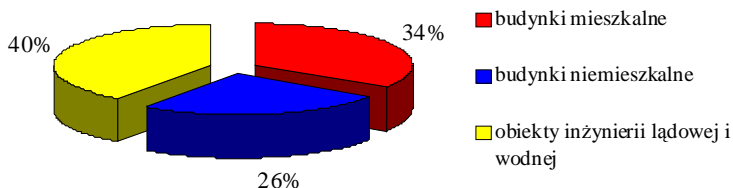
Produkcja budowlano-montażowa

Udział produkcji grupy Wznoszenie kompletnych budowli lub ich części, inżynieria lądowa i wodna w produkcji budowlano-montażowej ogółem wzrósł z 74,1% w 1993 roku do 92,7% rok później, po czym wahał się nieznacznie osiągając w 2008 roku wartość 85,5%.

W latach 1993-2002 w produkcji budowlano-montażowej według obiektów dominowały budynki mieszkalne, lecz ich udział spadł w tym okresie z 71,2% do 30,1%. W ostatnich latach produkcja budowlano-montażowa odbywała się tylko w trzech grupach obiektów.

Roboty inwestycyjne w ogólnej wartości produkcji budowlano-montażowej wyniosły w 2008 roku 79,5%.

**Rys. 16. Produkcja budowlano-montażowa
wg rodzajów obiektów budowlanych**
Stan w dniu 31 XII 2008r.

Zatrudnienie i wynagrodzenia

W latach 1993-1995 wystąpił spadek zatrudnienia w przedsiębiorstwach budowlanych o 40,7%. Od roku 1996 do 2001 zatrudnienie rosło, jednak w dwóch kolejnych latach spadło o 38,3% do wielkości najniższej od 1995 roku - 2.583 osoby. W ostatnich latach ponownie rośnie - w 2008 roku wyniosło 3.652 osoby - o 12,2% więcej niż w poprzednim.

Zatrudnieni w grupie „Wznoszenie kompletnych budowli lub ich części ...” stanowią 77,0% ogółu zatrudnionych w budownictwie.

Sektor prywatny zatrudnia 97,3% ogółu zatrudnionych w przedsiębiorstwach budowlanych. W 1993 roku odsetek ten kształtował się na poziomie 42,1%.

Wynagrodzenia w budownictwie ogółem i poszczególnych grupach były poniżej poziomu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Należy jednak zauważyć ich znaczący wzrost w dwóch ostatnich latach - w 2008 roku wzrosły o 16,9%.

Tabl. 26. Przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenia w budownictwie

Lata	Ogółem	Wznoszenie komplet- nych budowli lub ich części, inżynieria łą- dowa i wodna	Wykonywanie instalacji budow- lanych
Zatrudnienie*			
1993	3.891	3.591	300
1994	2.897	2.635	262
1995	2.307	2.121	186
1996	2.674	2.488	186
1997	3.090	2.697	393
1998	3.384	2.935	396
1999	4.045	3.401	587
2000	4.128	3.618	493
2001	4.183	3.617	550
2002	3.028	2.579	413
2003	2.583	2.148	412
2004	2.593	2.151	382
2005	2.679	2.224	391
2006	2.993	2.298	592
2007	3.256	2.486	638
2008	3.652	2.812	719
Wynagrodzenie miesięczne brutto w złotych *			
1993	314	304	439
1994	401	385	561
1995	579	582	544
1996	743	751	627
1997	888	885	915
1998	1.126	1.134	1.107
1999	1.540	1.571	1.412
2000	1.730	1.741	1.680
2001	1.752	1.767	1.682
2002	1.836	1.865	1.748
2003	1.705	1.729	1.630
2004	1.796	1.806	1.803
2005	1.803	1.805	1.872
2006	1.981	2.029	1.881
2007	2.482	2.590	2.197
2008	2.902	3.056	2.471

* w jednostkach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób

FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

1. Tablice działu opracowano na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Toruniu.

2. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą miasta Torunia.

3. Dane obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 49 osób i które prowadzą księgi handlowe (z wyłączeniem banków, instytucji ubezpieczeniowych i szkół wyższych oraz podmiotów prowadzących działalność w zakresie rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa, rybołówstwa i rybactwa).

4. Przychody z działalności gospodarczej obejmują otrzymane i należne kwoty: ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), towarów i materiałów, składników majątkowych (środków trwałych, materiałów, wyposażenia, inwestycji itp.), z operacji finansowych, z dotacji przedmiotowych i innych zwiększeń przychodów.

5. Koszty uzyskania przychodów obejmują: koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), wartość w cenach zakupu (nabycia) sprzedanych towarów i materiałów, pozostałe koszty operacyjne, koszty finansowe (odsetki, prowizje od pożyczek i kredytów itp.).

6. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) stanowi różnicę pomiędzy przychodami z działalności gospodarczej a kosztami uzyskania tych przychodów skorygowaną o saldo strat i zysków nadzwyczajnych.

7. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) wynika z pomniejszenia zysku brutto o obowiązkowe odpisy (w szczególności podatek dochodowy) lub powiększenia straty brutto o obowiązkowe odpisy na rzecz budżetu państwa.

Przychody, koszty i wyniki finansowe

Od 1993 roku przychody z działalności gospodarczej przedsiębiorstw wyraźnie wzrosły, jednak dane w poszczególnych latach są nieporównywalne z uwagi na zmiany w sposobie agregacji danych. Największy udział w wartości przychodów przedsiębiorstw miały: handel i naprawy (54,1%) oraz przetwórstwo przemysłowe (35,2%).

Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach (relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności) w 2008 wyniósł 97,7%.

Najlepsze wyniki finansowe wypracowane zostały w sekcji budownictwo, która osiągnęła wskaźnik rentowności obrotu netto (relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności) na poziomie 7,6%.

Tabl. 27. Przychody, koszty i wyniki finansowe przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	1993	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008
	w tysiącach złotych								
Przychody ogółem	1.634.286	4.233.380	6.250.260	7.741.111	8.324.214	13.341.622	13.657.965	8.392.145	16.812.801
Koszty uzyskania przychodów	1.527.942	4.053.137	6.040.945	7.514.879	7.959.734	12.432.202	12.985.804	8.162.331	16.429.868
Wynik finansowy brutto	101.885	176.686	211.466	225.317	365.871	911.220	673.086	229.783	382.849
Wynik finansowy netto	32.318	82.893	114.483	130.807	257.405	690.071	522.354	168.931	278.591

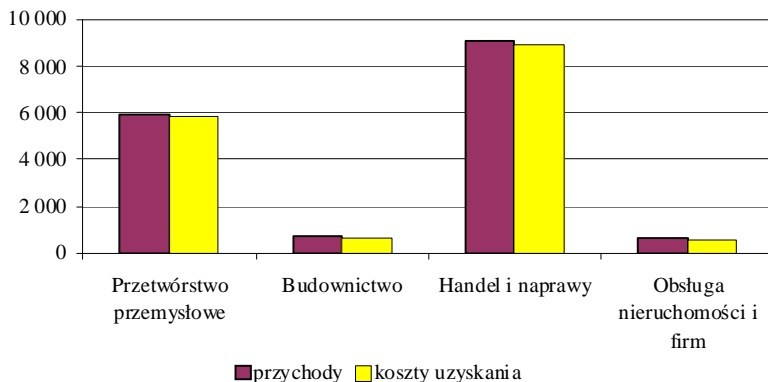
Tabl. 28. Majątek obrotowy i zobowiązania przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	1993	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008
	w tysiącach złotych								
Majątek obrotowy ogółem	481.033	1.059.238	1.629.499	2.092.623	2.370.182	4.514.770	5.012.880	5.413.750	5.495.747
w tym:									
- należności i roszczenia	263.641	524.692	899.875	1.272.578	1.437.855	2.034.896	2.182.214	2.841.504	2.624.569
- zapasy	159.306	406.700	556.056	626.548	672.821	2.032.193	2.292.082	1.965.138	2.278.385
Zobowiązania ogółem	521.123	875.587	1.392.546	1.891.832	2.266.888	3.840.086	3.995.933	4.201.976	4.413.248
w tym:									
- kredyty i pożyczki	179.863	393.432	457.445	614.773	735.413	1.526.459	1.300.261	1.554.848	1.387.469

Tabl. 29. Przychody, koszty i wyniki finansowe przedsiębiorstw według sekcji PKD (w tys. złotych)

Wyszczególnienie		1993	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008
Przetwórstwo przemysłowe	przychody	932.205	2.800.310	3.914.341	5.045.629	6.459.561	5.844.176	2.931.517	5.924.858
	koszty	859.430	2.701.793	3.752.047	4.728.564	5.860.260	5.469.499	2.918.702	5.824.393
	wynik netto	15.575	50.794	93.383	224.237	445.595	276.680	-9.828	56.062
Zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	przychody	286.638	850.379	810.213	1.151.560	x	x	132.834	241.228
	koszty	859.430	816.461	789.048	1.126.928	x	x	123.596	244.572
	wynik netto	24.795	13.757	11.327	14.871	x	x	6.437	-2.930
Budownictwo	przychody	76.008	369.843	443.994	321.969	185.889	438.647	339.541	699.360
	koszty	77.921	337.130	432.203	323.535	178.373	407.557	299.384	634.157
	wynik netto	-5.121	21.389	5.219	-3.761	5.994	25.478	40.158	53.036
Handel i naprawy	przychody	221.401	1.848.738	2.105.126	2.529.680	4.977.426	6.445.914	4.590.640	9.102.967
	koszty	220.019	1.816.759	2.086.312	2.492.850	4.740.175	6.212.878	4.461.104	8.957.892
	wynik netto	-1.237	20.304	12.625	28.158	192.118	196.729	105.775	114.822
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	przychody	31.342	49.220	48.283	33.454	x	x	x	x
	koszty	32.833	49.258	46.038	31.021	x	x	x	x
	wynik netto	-3.078	-476	1.188	1.616	x	x	x	x
Obsługa nieruchomości i firm	przychody	61.054	279.529	361.916	332.526	407.410	536.981	311.665	629.537
	koszty	58.956	269.719	357.515	326.921	398.802	520.011	283.750	569.307
	wynik netto	640	6.929	2.752	4.018	5.231	9.390	21.061	45.763
Pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna	przychody	16.797	36.658	29.387	44.865	x	x	48.752	129.708
	koszty	15.606	34.301	26.607	41.507	x	x	43.774	123.143
	wynik netto	688	1.755	2.341	2.549	x	x	3.950	4.377

Rys. 17. Przychody i koszty przedsiębiorstw według sekcji PKD w 2008 roku (w mln zł)

Majątek obrotowy, kredyty i zobowiązania przedsiębiorstw

Majątek obrotowy przedsiębiorstw rósł nieprzerwanie od 1993 do 2004 roku. W roku 2008, osiągnął maksymalną wartość, przekraczając o 81.997 tys. zł, tj. o 1,5% wynik roku poprzedniego. W strukturze majątku obrotowego w 2008 roku najczęściej stanowiły należności i roszczenia - ich udział wyniósł 47,8%.

Największy udział w wartości majątku obrotowego przedsiębiorstw miała sekcja przetwórstwo przemysłowe - 44,4%.

W 2008 roku wzrosła wartość zapasów i zobowiązań, spadły natomiast należności i saldo kredytów i pożyczek, które stanowiły 31,4% wartości zobowiązań.

Zobowiązania w sekcji handel i naprawy stanowiły w 2008 roku 50,5% ogółu zobowiązań.

Dane dotyczące handlu (w szczególności sprzedaży detalicznej, hurtowej i w placówkach gastronomicznych) znajdują się w poprzednich edycjach „Raportu o stanie miasta”.

EDUKACJA I WYCHOWANIE

1. Tablice działu opracowano na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Toruniu.

2. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą miasta Torunia. Z dniem 1 września 1999 roku rozpoczęto wprowadzanie reformy ustroju szkolnego, której zasady reguluje ustawa z 8 stycznia 1999 roku - Przepisy wprowadzające reformę ustroju szkolnego

(Dz. U. Nr 12, poz. 96). W roku szkolnym 1999/2000 w miejsce dotychczasowych ośmioletnich szkół podstawowych powstały sześcioletnie szkoły podstawowe i trzyletnie gimnazja, w których nauka jest obowiązkowa.

3. Dane dotyczące szkół podstawowych, gimnazjów, szkół zawodowych oraz liceów ogólnokształcących - jeśli nie zaznaczono inaczej - wykazano łącznie ze szkołami specjalnymi.

4. W szkolnictwie zawodowym za szkołę uznaje się każdą szkołę zawodową określonego typu i rodzaju o odrębnej podbudowie programowej, bez względu na to czy szkoła posiada wspólną administrację, czy jest samodzielną oraz bez względu na czas trwania nauki i prowadzone specjalności szkolenia.

W szkolnictwie zawodowym przyjęto podział szkół na:

- zasadnicze szkoły zawodowe;

- średnie szkoły zawodowe, do których zaliczono: technika zawodowe i równorzędne szkoły zawodowe, licea zawodowe, średnie studia zawodowe oraz szkoły artystyczne II stopnia;

- policealne szkoły zawodowe (m.in. nauczycielskie kolegia języków obcych oraz kolegia nauczycielskie - w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata).

5. Pomieszczenia do nauczania nie obejmują pomieszczeń w szkołach specjalnych.

6. Dane o absolwentach szkół ogólnokształcących i zawodowych dotyczą poprzedniego roku szkolnego, szkół wyższych - roku kalendarzowego. Informacje o absolwentach szkół wykazano łącznie z eksternami. Dane o absolwentach szkół wyższych dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych zawodowych i magisterskich (jednolitych i uzupełniających).

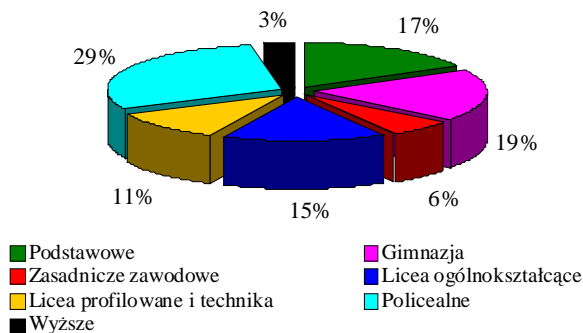
7. Informacje dotyczące szkolnictwa ogólnokształcącego i zawodowego podano według stanu na początku roku szkolnego, a dotyczące szkolnictwa wyższego według stanu w dniu 31 XII.

8. Od roku szkolnego 2003/2004 nie są agregowane dane dotyczące nauczycieli. Wcześniejsze dane znajdują się w poprzednich edycjach „Raportu o stanie miasta”.

A. DANE ZBIORCZE

W stosunku do roku szkolnego 2007/08 liczba placówek szkolnych zmniejszyła się o 8 (tj. 4,2%), na co największy wpływ miał spadek liczby szkół ponadgimnazjalnych. W strukturze szkół dominują szkoły policealne.

Rys. 18. Szkolnictwo według typów szkół
Rok szkolny 2008/2009

W stosunku do roku szkolnego 1990/91 przyrost liczby uczniów i studentów odnotowano w szkolnictwie wyższym, policealnym i liceach ogólnokształcących. Największy przyrost - o 247% (tj. o 22.747 osób) odnotowano wśród studentów. Największy spadek - o 82% (6.165 uczniów) - nastąpił w szkolnictwie zasadniczym zawodowym.

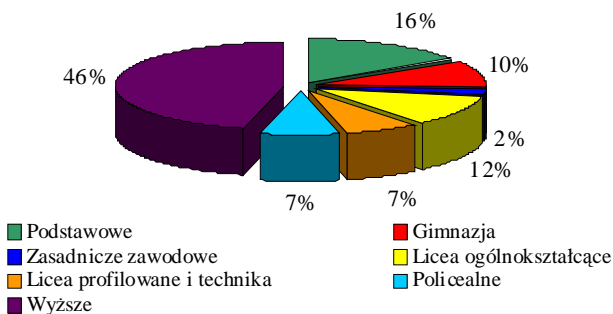
W roku szkolnym 2008/09, w porównaniu do roku poprzedniego, istotny przyrost liczby uczniów nastąpił jedynie w szkołach policealnych (11,6%).

Udział liczby studentów w ogólnej liczbie uczących się w Toruniu był najwyższy w roku szkolnym 2005/06 osiągając 47,7% (wobec 15,9% w 1990/91 roku). W ostatnich latach spadł nieznacznie - do 46,1%. Wyraźnie zmieniały się ilości uczniów w szkołach średnich (obecnie ponadgimnazjalnych) - do roku 1998/99 więcej uczniów uczyło się w szkołach zawodowych, od roku 1999/2000 większy udział mają uczniowie liceów ogólnokształcących. Systematycznie spada również udział uczniów zasadniczych szkół zawodowych z 12,9% w 1990/91 roku do 1,9% w roku 2008/09.

Tabl. 30. Szkolnictwo ogólnokształcące, zawodowe i wyższe - szkoły, uczniowie i studenci

Wyszczególnienie	1990/91	1992/93	1998/99	1999/00	2001/02	2003/04	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
SZKOŁY										
Podstawowe	31	37	44	39	38	38	32	31	31	31
Gimnazja	-	-	-	33	35	35	35	34	34	34
Zasadnicze zawodowe	29	17	17	17	17	12	11	11	11	11
Licea ogólnokształcące	8	13	15	18	19	26	33	31	30	28
Licea profilowane i technika	36	34	41	42	45	50	38	27	26	20
Policealne	16	14	31	34	38	41	62	60	53	54
Wyższe	1	1	2	2	3	4	4	5	6	5
UCZNIOWIE I STUDENCI										
Podstawowe	27.943	28.538	23.952	19.310	14.747	13.111	12.240	11.633	11.206	10.890
Gimnazja	-	-	-	3.255	8.947	8.387	7.973	7.460	7.187	6.799
Zasadnicze zawodowe	7.478	6.447	4.933	4.764	2.988	1.398	1.396	1.338	1.344	1.313
Licea ogólnokształcące	3.654	4.690	8.239	9.108	7.712	8.558	8.310	8.391	8.320	8.099
Licea profilowane i technika	7.800	7.584	8.347	8.097	7.090	7.330	6.070	5.048	5.214	5.076
Policealne	1.970	1.805	2.961	2.862	3.335	4.303	4.703	5.481	4.632	5.171
Wyższe	9.207	10.250	27.996	29.228	32.891	34.733	37.075	34.552	32.841	31.954

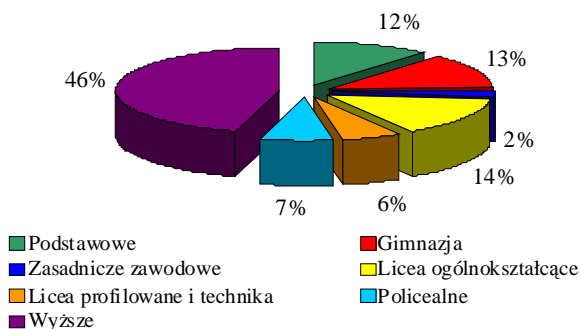
Rys. 19. Szkolnictwo według liczby uczniów i studentów
Rok szkolny 2008/2009

Od roku szkolnego 2002/03 znacząco wzrosła liczba absolwentów w wyniku pojawienia się pierwszego rocznika absolwentów gimnazjów. W roku 2008/09 nie zanotowano istotnych zmian liczby absolwentów w porównaniu z poprzednim. W porównaniu z rokiem 1990/91 największy przyrost absolwentów - ponad siedmiokrotny - zanotowały szkoły wyższe.

Szkoły wyższe dominują także w strukturze absolwentów, wydając 45,6% wszystkich absolwentów. W strukturze tej odnotowano od początku lat dziewięćdziesiątych zasadnicze zmiany. Udział absolwentów szkół wyższych wzrósł z 12% do 45,6%. Spadł natomiast znacząco udział absolwentów szkół zasadniczych zawodowych z 23,4% do 2,3%.

Rys. 20. Szkolnictwo według liczby absolwentów
Rok szkolny 2008/2009

Tabl. 31. Szkolnictwo ogólnokształcące, zawodowe i wyższe - absolwenci

Wyszczególnienie	1990/91	1992/93	1999/00	2001/02	2003/04	2005/06	2007/08	2008/09
Podstawowe	3.020	3.301	3.648	2.665	2.668	2.323	2.143	1.976
Gimnazjalne	-	-	-	-	2.833	2.724	2.349	2.271
Zasadn. zawodowe	2.084	2.059	1.372	1.358	1.235	518	386	389
Licea ogólnokszt.	745	902	1.574	2.152	2.999	3.278	2.373	2.473
Licea prof. i tech.	1.362	1.421	1.982	1.618	1.752	1.688	1.086	986
Policealne	630	988	1.340	1.020	1.674	1.785	1.246	1.228
Wyższe	1.067	1.431	5.294	6.128	7.087	8.026	7.914	7.807

B. SZKOLNICTWO OGÓLNOKSZTAŁCĄCE

Szkolnictwo podstawowe (bez szkół specjalnych)

W 2008 roku w Toruniu funkcjonowało 28 szkół podstawowych, tyle samo co rok wcześniej. Liczba uczniów uczęszczających do tych szkół wynosiła 10.639, tj. mniej o 325 osób (3,0%).

W szkołach podstawowych obserwuje się malejącą tendencję liczby uczniów. W roku szkolnym 2008/09 największa liczba uczniów pobierała naukę w klasach szóstych (17,5%), najmniej uczniów uczęszczało do klas trzecich (15,6%). W roku 2008 szkołę podstawową ukończyło 1.941 osób.

Ze względu na zmianę metodologii klasyfikacji szkół artystycznych (w roku szkolnym 1990/91 szkoły artystyczne I stopnia zaliczono do szkolnictwa zawodowego) nie jest możliwe dokładne określenie skali zmian w szkolnictwie podstawowym w stosunku do roku szkolnego 1990/91.

Natomiast w stosunku do roku szkolnego 1991/92 odnotowano przyrost szkół podstawowych o 1 placówkę (tj. o 3,7%), wzrost pomieszczeń do nauczania o 70 (tj. o 10,6%). Liczba absolwentów szkół podstawowych ulega wahaniom. W stosunku do roku poprzedniego w roku 2008 liczba absolwentów spadła o 160 osób (tj. o 7,6%). Spadają wskaźniki liczby uczniów na: szkołę, oddział i pomieszczenie do nauczania.

Gimnazja

Rok szkolny 1999/2000 był pierwszym rokiem, w którym - zgodnie z wprowadzoną reformą oświaty - zaczęły funkcjonować gimnazja. Gimnazja liczyły wtedy 3.164 uczniów w klasach pierwszych.

W ostatnim z analizowanych lat liczba szkół wzrosła o dwie. Maleje liczba oddziałów i uczniów. Liczba uczniów w roku 2008/09, w porównaniu z poprzednim spadła o 293 (tj. 4,3%) i wyniosła 6.559 osób.

Tabl. 32. Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych)

Wyszczególnienie	1990/91	1991/92	1996/97	1999/00	2000/01	2002/03	2003/04	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Szkoły	26	27	36	35	35	35	35	29	28	28	28
Pomieszczenia do nauczania	612	658	835	762	629	582	578	546	556	615	728
Oddziały	992	1.010	1.005	797	656	616	571	503	478	466	458
Uczniowie	27.117	27.382	25.335	18.912	14.941	13.874	13.111	11.966	11.346	10.964	10.639
Absolwenci z poprzedniego roku szkolnego	2.875	3.069	3.363	3.460	6.041	2.605	2.628	2.275	2.136	2.101	1.941
Liczba uczniów na szkołę	1.043	1.014	704	540	427	396	375	413	405	392	380
Liczba uczniów na oddział	27	27	25	24	23	23	23	24	24	24	23

Tabl. 33. Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych)

Wyszczególnienie	1999/00	2000/01	2002/03	2003/04	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Szkoły	29	30	32	32	30	29	27	29
Pomieszczenia do nauczania	205	220	300	323	362	354	380	337
Oddziały	124	224	350	341	306	287	280	271
Uczniowie	3.164	5.944	8.507	8.387	7.685	7.171	6.852	6.559
Absolwenci z poprzedniego roku szkolnego			2.893	2.790	2.643	2.639	2.225	2.187
Liczba uczniów na szkołę	109	198	266	262	256	247	254	226
Liczba uczniów na oddział	26	24	24	25	25	25	24	24

Licea ogólnokształcące

W stosunku do roku szkolnego 1990/91 liczba liceów ogólnokształcących dla młodzieży wzrosła ponad dwukrotnie - z 7 do 16 placówek. W związku z tym wzrosła również liczba pomieszczeń do nauczania - ze 115 do 322. W tym samym czasie wahała się liczba uczniów i oddziałów. Wartości te były największe w roku szkolnym 2000/01. Mimo spadku w kolejnych latach nadal są wyraźnie większe od wielkości z początku lat 90-tych.

Na początku roku szkolnego 2007/08 liczby uczniów pobierających naukę w poszczególnych klasach były bardzo zbliżone - najwięcej w klasach trzecich - 33,9%. Najmniej uczniów - 32,7% uczęszczało do klas drugich. W roku szkolnym 2003/04 największa liczba uczniów liceów (ponadpodstawowych) - 57,1% kształciła się w klasach o profilu ogólnym. Za kolejne lata brak szczegółowych danych o profilach kształcenia.

Od roku 1990 odnotowano przyrost liczby absolwentów o 1.487 (tj. o 220%).

Wskaźnik liczby uczniów na szkołę wykazywał tendencję rosnącą do roku 2000/01, natomiast w kolejnych latach znacząco się zmniejszył i wyniósł w roku 2007/08 391 osób. Stabilna pozostaje liczba uczniów na oddział.

Od 1998 roku pod patronatem UMK działa jedyne w Polsce Gimnazjum i Liceum Akademickie kształcące szczególnie uzdolnioną młodzież.

C. SZKOLNICTWO ZAWODOWE

Ze względu na zmianę metodologii klasyfikacji szkół artystycznych (jedyne w roku szkolnym 1990/91 szkoły artystyczne I stopnia zaliczono do szkolnictwa zawodowego) nie jest możliwe dokładne określenie skali zmian w szkołach zawodowych w stosunku do roku szkolnego 1990/91.

W roku 2008/09 w porównaniu z rokiem szkolnym 1991/92 odnotowano spadek liczby placówek o 35 (60,3%). Ponad dwukrotnie spadła liczba szkół zasadniczych oraz średnich/ponadgimnazjalnych, 5-krotnie policealnych. W stosunku do roku 2007/08 zanotowano spadek liczby szkół o 8 (25,8%) - liczba szkół policealnych pozostała na niezmiennym poziomie, zmniejszyła się ilość pozostałych szkół.

Liczba pomieszczeń do nauczania ulega wahaniom, jednak należy zauważyć tendencję malejącą. W roku 2008 w stosunku do poprzedniego roku szkolnego liczba sal wzrosła o 34 (tj. o 13,2%).

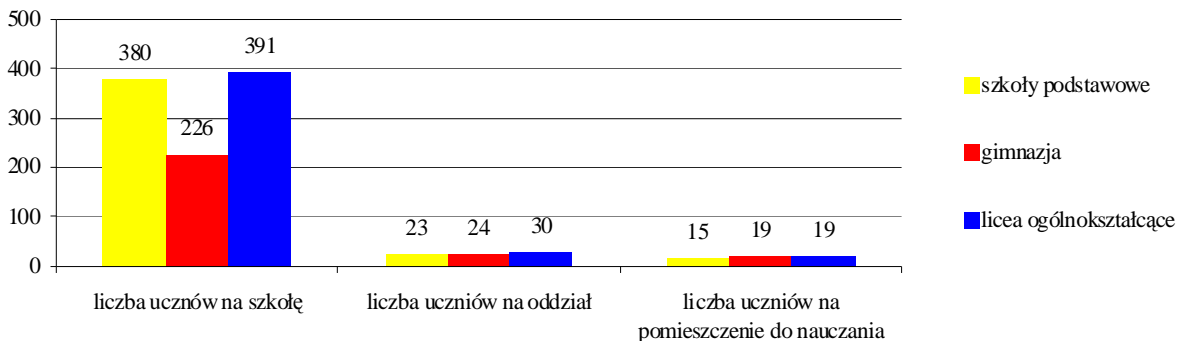
W roku szkolnym 2008/09 odnotowano najmniejszą liczbę uczniów od roku szkolnego 1991/92 (spadek o 8.261 osób, tj. ponad połowę). W grupie szkół zasadniczych zawodowych spadek liczby uczniów w analizowanym okresie wyniósł 5.471 osób (tj. 83,1%).

Zmiany w liczbie uczniów szkół mają wpływ na liczbę ich absolwentów. W analizowanym okresie w grupie absolwentów szkół zasadniczych zawodowych odnotowano spadek o 1.583 osób (tj. o 82,3%). W szkołach średnich/ponadgimnazjalnych spadek wyniósł 157 absolwentów, tj. 15,0%.

Tabl. 34. Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez specjalnych)

Wyszczególnienie	1990/91	1991/92	1996/97	1999/00	2000/01	2002/03	2003/04	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Szkoły	7	12	13	15	15	16	17	16	16	16	16
Pomieszczenia do nauczania	115	134	204	270	304	359	342	282	291	352	322
Oddziały	113	139	205	269	289	242	249	235	222	217	210
Uczniowie	3.392	4.271	6.468	8.408	9.069	7.460	7.570	7.088	6.822	6.554	6.256
Absolwenci z poprzedniego roku szkolnego	676	831	1.219	1.464	1.593	2.060	2.343	2.442	2.308	2.159	2.163
Liczba uczniów na szkołę	485	356	498	561	605	466	445	443	426	410	391
Liczba uczniów na oddział	30	31	32	31	31	31	30	30	31	30	30

Rys. 21. Uczniowie w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceach ogólnokształcących
Rok szkolny 2008/09

Tabl. 35. Szkoły zawodowe dla młodzieży

Wyszczególnienie	1990/91	1991/92	1996/97	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Szkoły ogółem	65	58	59	60	61	60	65	56	43	37	31	23
Zasadnicze zawodowe	26	21	16	16	16	16	18	12	11	11	11	9
Średnie / ponadgimnazjalne	28	27	29	29	28	29	33	33	20	19	18	12
Policealne	11	10	14	15	17	15	14	11	12	7	2	2
Pomieszczenie do nauczania ogółem	400	414	377	415	422	392	344	315	383	350	258	292
Zasadnicze zawodowe	144	101	137	115	114	108	88	41	48	40	44	40
Średnie / ponadgimnazjalne	235	266	188	234	240	208	172	221	265	250	212	230
Policealne	21	47	52	66	68	76	84	53	70	60	2	22
Uczniowie ogółem	14.809	14.095	13.034	12.491	12.104	9.369	8.596	8.320	7.299	7.045	6.208	5.834
Zasadnicze zawodowe	7.381	6.580	5.082	4.715	4.553	2.950	2.064	1.398	1.396	1.338	1.344	1.109
Średnie / ponadgimnazjalne	6.374	6.260	6.533	6.286	6.208	4.995	5.037	5.519	4.809	4.852	4.791	4.442
Policealne	1.054	1.255	1.419	1.305	1.343	1.424	1.495	1.403	1.094	855	73	283
Absolwenci ogółem	3.409	3.506	3.439	3.362	3.104	3.111	3.202	2.824	2.211	2.040	1.399	1.368
Zasadnicze zawodowe	1.946	1.923	1.582	1.286	1.383	1.342	1.296	1.208	518	396	386	340
Średnie / ponadgimnazjalne	1.101	1.049	1.362	1.455	1.271	1.283	1.389	1.100	1.192	1.198	951	892
Policealne	362	534	495	621	450	486	517	516	501	446	62	136

D. SZKOLNICTWO WYŻSZE

W Toruniu działają dwie wyższe uczelnie publiczne - Uniwersytet Mikołaja Kopernika i Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Toruńskiej oraz trzy niepubliczne - Wyższa Szkoła Bankowa, Wyższa Szkoła Kultury Społecznej i Medialnej, Toruńska Szkoła Wyższa.

W latach 1990-2008 wzrosła liczba studentów zarówno na studiach stacjonarnych (wcześniej określanych jako dzienne) jak i na studiach niestacjonarnych (wcześniej określanych jako studia dla pracujących - wieczorowe, zaoczne i eksternistyczne), co spowodowało ponad czterokrotny przyrost liczby studentów ogółem (o 29.036 osób). Od kilku lat liczba studentów była stabilna, w ostatnim osiągnęła wartość maksymalną.

Studujący na studiach stacjonarnych stanowili w roku akademickim 2008/09 57,1% ogółu studentów. W roku akademickim 1990/91 udział ten kształtował się na poziomie 72,9%. Studiujące w Toruniu kobiety stanowiły 65,6% ogółu studentów. W roku akademickim 2008/09 najliczniejszą grupę studentów pod względem kierunku studiów (wliczając filie i wydziały zamiejscowe toruńskich uczelni) stanowiła grupa ekonomia i administracja - 13.123 osób (34,4%) oraz grupa humanistyczna - 5.229 osób (13,7%).

Przyrost liczby studentów skutkował wzrostem liczby absolwentów. W latach 1990-2008 nastąpił ponad ośmiokrotny przyrost liczby absolwentów ogółem, która w 2008 roku osiągnęła najwyższą wartość - 9.111 osób.

Od 1998 roku liczba absolwentów studiów dla pracujących stanowi większość ogółu absolwentów. W 2008 roku absolwenci studiów stacjonarnych stanowili 47,8%, podczas gdy w 1990 roku udział ten wynosił 74,3%.

W 2008 roku kobiety stanowiły 71,2% ogólnej liczby absolwentów. Największa liczba absolwentów pochodziła z grupy ekonomii i administracji - 3.711 osób, czyli 40,9% ogólnej liczby absolwentów (dane obejmują filie i wydziały zamiejscowe toruńskich uczelni).

Liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w analizowanym okresie systematycznie rosła. W stosunku do 1990 roku przyrost liczby nauczycieli akademickich w 2008 roku wyniósł 477 osób (tj. 48,3%), odliczając efekt włączenia Akademii Medycznej im. L. Rydygiera w Bydgoszczy.

E. WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Dla roku szkolnego 2008/09 brak szczegółowych danych o przedszkolach. Wcześniejsze dane znajdują się w poprzednich edycjach „Raportu o stanie miasta”.

Stabilna w ostatnich latach sytuacja - zarówno w zakresie liczby placówek jak i liczby uczęszczających dzieci - skutkowała wskaźnikiem 134 dzieci przypadających na jedno przedszkole w roku szkolnym 2008/09.

Tabl. 36. Studenci i absolwenci szkół wyższych

Wyszczególnienie	1990/91	1992/93	1996/97	1998/99	2000/01	2002/03	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
OGÓŁEM											
Studenci	9.207	10.250	23.661	27.899	30.468	34.034	36.545	37.075	34.552	32.841	38.243
Absolwenci	1.067	1.431	2.856	4.166	6.236	7.333	7.602	8.026	8.209	7.914	9.111
STUDIA STACJONARNE											
Studenci	6.709	7.544	11.054	12.938	14.749	17.745	19.538	19.475	18.561	18.285	21.820
Absolwenci	793	955	1.662	2.058	2.566	2.947	3.080	3.674	3.609	3.689	4.352
STUDIA NIESTACJONARNE											
Studenci	2.498	2.706	12.607	14.961	15.719	16.289	17.007	17.600	15.991	14.556	16.423
Absolwenci	274	476	1.194	2.108	3.670	4.386	4.522	4.166	4.600	4.225	4.759

Tabl. 37. Nauczyciele akademicy pełnozatrudnieni UMK

Wyszczególnienie	1990/91	1992/93	1996/97	1998/99	2000/01	2002/03	2004/05*	2005/06*	2006/07*	2007/08*	2008/09*
Ogółem w tym:	987	1.042	1.128	1.187	1.253	1.329	1.879	1.870	1.980	2.028	2.058
- profesorowie	159	209	237	270	288	319	444	445	469	476	486
- docenci, adiunkci dr hab.	73	51	95	77	80	94	109	110	111	114	129
- pozostali	755	782	796	840	885	916	1.326	1.315	1.400	1.438	1.443

* w tym Collegium Medicum w Bydgoszczy (2008/2009 - 99 profesorów, 18 docentów i adiunktów dr hab., 477 pozostałych)

OCHRONA ZDROWIA

1. Tablice działu opracowano na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Toruniu i Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta.

2. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą miasta Torunia.

3. Do zakładów cywilnej służby zdrowia zaliczono placówki nadzorowane przez Ministerstwo Zdrowia i Polityki Społecznej, samorząd terytorialny oraz inne placówki. Na mocy ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku (Dz. U. Nr 91, poz. 408 z póź. zm.) mogą być tworzone publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. Publiczny zakład opieki zdrowotnej - utworzony przez: ministra lub centralny organ administracji rządowej, wojewodę lub jednostkę samorządu terytorialnego. Niepubliczny zakład opieki zdrowotnej - utworzony przez: kościół lub związek wyznaniowy, pracodawcę, fundację, związek zawodowy, samorząd zawodowy, stowarzyszenie, inną krajową lub zagraniczną osobę prawną lub fizyczną, a także spółkę nie mającą osobowości prawnej.

4. Dane dotyczące personelu służby zdrowia obejmują personel zatrudniony podstawowo (etatowo) w zakładach służby zdrowia udzielających świadczeń ludności. Dane o pracownikach medycznych nie obejmują osób, dla których głównym miejscem pracy są gabinety prywatne. Nieuwzględniony został personel medyczny zatrudniony m.in. w stacjach sanitarno-epidemiologicznych, w średnich szkołach medycznych, na stanowiskach administracyjnych, w Wydziałach Zdrowia i Polityki Społecznej.

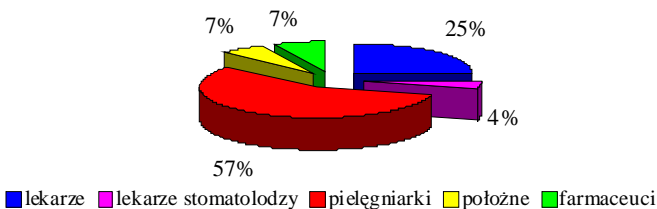
Personel służby zdrowia

W latach 1990-2008 występowały wahania wielkości zatrudnienia we wszystkich grupach personelu służby zdrowia. W ostatnim analizowanym okresie ubyłło położnych, zanotowano natomiast przyrost zatrudnienia w pozostałych grupach zawodowych.

W stosunku do 1990 roku liczba lekarzy wzrosła o 70 (tj. o 13,0%), liczba pielęgniarek o 217 (tj. o 18,4%), a liczba położnych o 18 (tj. o 12,6%). Spadła zaś liczba lekarzy dentyków o 24 (tj. o 19,2%).

Rys. 22. Personel służby zdrowia

Stan w dniu 31 XII 2008 r.

Tabl. 38. Personel służby zdrowia

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008
Lekarze	538	572	557	578	632	622	642	655	586	598	608
Lekarze stomatolodzy	125	109	108	97	121	99	94	99	100	97	101
Pielęgniarki	1.182	1.176	1.205	1.237	1.297	1.313	1.393	1.419	1.366	1.392	1.399
Położne	143	158	141	141	150	147	150	148	146	168	161
na 10.000 ludności											
Lekarze	26,6	28,3	27,3	28,2	30,7	30,4	30,5	31,4	28,3	28,9	29,5
Lekarze stomatolodzy	6,2	5,4	5,3	4,7	5,9	4,8	4,5	4,8	4,8	4,7	4,9
Pielęgniarki	58,5	58,3	59,1	60,3	62,9	64,3	66,1	68,1	65,9	67,4	67,9
Położne	7,1	7,8	6,9	6,9	7,3	7,2	7,1	7,1	7,0	8,1	7,8

Tabl. 39. Apteki

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	1990	1994	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008
Apteki	23	34	44	53	60	59	62	62	63
- w tym prywatne	-	-	-	50	57	-	61	61	62
Liczba ludności w tys. na 1 aptekę	8,8	6,0	4,7	3,9	3,5	3,5	3,3	3,3	3,3

W analizowanym okresie liczba personelu służby zdrowia przypadająca na 10.000 mieszkańców również ulegała wahaniom. W stosunku do 2006 roku wskaźnik liczby lekarzy wzrósł o 1,2 osoby i wyniósł 29,5. Odwrotnością tego wskaźnika jest liczba ludności przypadającej na jednego lekarza, która spadła z 376 osób w 1990 roku do 339 osób w 2008 roku. W stosunku do 1990 roku spadła liczba lekarzy dentyków na 10.000 ludności - wyniosła w 2008 roku 4,9. Analogiczny wskaźnik dla pielęgniarek wzrósł do 67,9. Stabilny od 1990 roku wskaźnik liczby położnych na 10.000 mieszkańców wzrósł znacznie w 2007 roku osiągając 8,1, w kolejnym spadł jednak do 7,8. Wszystkie wskaźniki dla Torunia w całym analizowanym okresie były korzystniejsze od wskaźników krajowych.

Stacjonarna opieka zdrowotna

W Toruniu funkcjonuje 5 szpitali: Szpital Miejski im. Mikołaja Kopernika z Przychodnią Specjalistyczną, Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera, Wojewódzki Szpital Dziecięcy, Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny, MATOPAT Szpital Specjalistyczny Niepubliczny. W ramach stacjonarnej opieki zdrowotnej w Toruniu działa również Wojewódzki Ośrodek Lecznictwa Psychiatrycznego.

Dla roku 2008 brak szczegółowych danych o stacjonarnej opiece zdrowotnej. Wcześniejsze dane znajdują się w poprzednich edycjach „Raportu o stanie miasta”.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna

Lecznictwo ambulatoryjne w Toruniu realizowane było w 2008 roku w 99 zakładach: w 65 przychodniach i w ramach 34 praktyk lekarskich, działających na podstawie umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia. Liczba porad udzielonych ogółem w 2008 roku wyniosła 1.939 tys. W przeliczeniu na 1 mieszkańca w Toruniu udzielono ponad 9 porad lekarskich.

Apteki

Od 1990 roku liczba aptek wzrosła o 40 placówek (tj. o 173,9%). Apteki prywatne stanowiły 98,4% ogólnej liczby aptek. W wyniku wzrostu liczby aptek spadła liczba ludności przypadającej na aptekę. W 2007 roku wyniosła 3,3 tys. i spadła w porównaniu z rokiem 1990 o 5,4 tys. (tj. o 61,4%). Była także korzystniejsza od wskaźnika ogólnopolskiego, który wyniósł 3,6 tys. ludności na aptekę.

Żłobki

Funkcję opiekuńczo-wychowawczą dla najmłodszych dzieci sprawują w Toruniu żłobki miejskie. Ich liczba spadła o 8 placówek (tj. o 66,7%) w 1999 roku. W roku 2000 liczba żłobków zmniejszyła się do trzech i nie zmieniła się do roku 2008. Skutkiem spadku liczby placówek było zmniejszenie liczby miejsc rzeczywistych w żłobkach w stosunku do 1990 roku o 460 (tj. o 67,7%). Liczba dzieci przebywających w żłobkach ulega wahaniom. W 2008 roku w żłobkach przebywało 400 dzieci.

Tabl. 40. Ambulatoryjna opieka zdrowotna

Wyszczególnienie	1994	1998	Wyszczególnienie	2002	2004	2006	2007	2008
ZAKŁADY (przychodnie) stan w dniu 31.XII								
- rejonowe	15	15	- ogólne	39	47	56	59	47
- specjalistyczne	11	14	- medycyny pracy	8	13	11	12	18
- PKP	5	4	- poradnie	15	-	-	-	-
- inne	6	5	- praktyki lekarskie*	43	35	43	39	34
PORADY UDZIELONE W PRZYCHODNIACH (w tysiącach)								
- rejonowe	624	702	- ogólne	1.365	1.677	2.306	1.771	1.736
- specjalistyczne	358	523	- medycyny pracy	77	87	-	107	114
- PKP	94	90	- poradnie	200	-	-	-	-
- inne	77	65	- praktyki lekarskie	160	147	-	92	89

*) działające na podstawie umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia

Tabl. 41. Żłobki

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	1990	1993	1996	1999	2002	2004	2006	2007	2008
Żłobki	12	4	4	4	3	3	3	3	3
Miejsca rzeczywiste	680	280	280	285	235	220	220	220	220
Dzieci przebywające	-	492	525	518	423	425	444	415	400

Statystyczna ocena stanu zdrowia mieszkańców

Do oceny wykorzystano negatywne mierniki zdrowia - umieralność, chorobowość i zachorowalność. Prezentowane w materiale dane pochodzą z opracowań Kujawsko-Pomorskiego Centrum Zdrowia Publicznego w Bydgoszczy.

Zestawienia danych dokonano w oparciu o dane publicznych i niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej udzielających świadczeń zdrowotnych oraz w oparciu o dane indywidualnych, indywidualnych specjalistycznych i grupowych praktyk lekarskich, pielęgniarek i położnych udzielających świadczeń zdrowotnych w ramach środków publicznych.

Tabl. 42. Zgony wg głównych przyczyn (wybranych grup chorób) i współczynnik zgonów w przeliczeniu na 100 tys. ludności w Toruniu

Rok	Zgony ogółem		Choroby układu krążenia		Nowotwory		Choroby układu oddechowego		Choroby układu trawiennego	
	Liczba	wsp.	Liczba	wsp.	Liczba	wsp.	Liczba	wsp.	Liczba	wsp.
1999	1.746	871,8	718	358,5	489	244,2	139	69,4	69	34,5
2000	1.703	848,6	675	336,4	490	244,2	118	58,8	72	35,9
2002	1.663	806,0	677	328,1	494	239,4	83	40,2	70	33,9
2003	1.760	856,0	713	346,8	553	269,0	91	44,3	60	29,2
2004	1.661	812,0	678	331,4	513	250,8	89	43,5	57	27,9
2005	1.786	876,2	705	345,9	528	259,0	100	49,1	93	45,6
2006	1.721	852,2	669	331,3	526	260,5	95	47,0	87	43,1
2007	1.879	933,4	688	341,8	566	281,2	143	71,0	90	44,7

Podstawowymi przyczynami zgonów w Toruniu, tak jak w woj. kujawsko-pomorskim i Polsce, są choroby układu krążenia, stanowiące 37% oraz nowotwory stanowiące ok. 30% ogółu przyczyn.

W chorobach układu krążenia najwięcej jest zgonów z powodu miażdżycy, choroby niedokrwiennej serca, zawału serca oraz chorób naczyń mózgowych. Wśród nowotworów dominują umiejscowione w obrębie narządów oddechowych (oskrzela i płuca), narządów trawiennych (żołądek, jelito grube, trzustka) oraz piersi i narządów płciowych kobiet.

W 2008 roku pod opieką lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej było 62.180 osób w wieku 19 lat i więcej, u których stwierdzono schorzenia.

Podobnie jak w latach poprzednich najczęstszymi problemami zdrowotnymi były choroby układu krążenia. Znaczącą grupę pacjentów stanowią osoby leczące się z powodu chorób układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej, cukrzycy, przewlekłych chorób układu trawiennego, przewlekłego nieżyty oskrzeli.

**Tabl. 43. Dane o stanie zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej
(u których stwierdzono schorzenie będących pod opieką
lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w Toruniu)**

Rozpoznanie	2001	2003	2005	2007	2008
Nowotwory	780	1.020	1.286	1.334	1.976
Gruźlica	75	87	103	79	92
Choroby tarczycy	1.822	2.334	2.809	2.552	3.143
Cukrzyca	3.274	4.176	5.339	6.300	7.123
Niedokrwistość	1.140	1.040	1.443	1.110	1.386
Choroby obwodowego układu nerwowego	3.886	4.116	5.002	4.618	5.359
Choroby układu krążenia w tym:	19.961	25.517	28.553	29.002	37.599
- przewlekła choroba reumatyczna	1.610	1.460	1.589	1.446	1.529
- choroba nadciśnieniowa	9.576	13.664	16.253	19.081	23.356
- choroby naczyń mózgowych	1.835	1.606	1.536	1.892	1.473
- niedokrwienna choroba serca	6.242	7.927	9.468	10.502	12.006
Przewlekły nieżyt oskrzeli	2.683	4.363	4.497	4.436	6.116
Przewlekłe choroby układu trawiennego	3.843	4.808	5.041	5.322	6.204
Choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	7.268	8.252	9.029	9.284	11.345
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagający opieki czynnej	2.153	2.287	3.457	2.963	3.095
Ogółem	41.378	49.750	58.223	56.232	62.180

Tabl. 44. Hospitalizacje mieszkańców Torunia w szpitalach ogólnych

Leczeni	2001	2003	2005	2007	2008
Liczby bezwzględne	27.486	33.191	30.665	34.388	36.788
Współczynnik na 10 tys. mieszkańców	1.344,5	1.614,3	1.504,4	1.702,8	1.827,5

Tabl. 45. Najczęstsze przyczyny pobytu mieszkańców Torunia w szpitalach

Przyczyna hospitalizacji	2001	2003	2005	2007	2008
Choroby układu krążenia	4.241	4.882	4.560	5.141	5.154
Nowotwory	2.344	3.287	3.971	4.198	4.584
Choroby układu trawiennego	3.062	3.061	2.902	3.278	3.475
Choroby układu oddechowego	2.679	3.030	2.805	3.073	2.799
Choroby układu moczowo-płciowego	1.634	3.169	3.197	3.269	3.494
Urazy i zatrucia	2.033	2.644	2.573	2.786	3.007
Choroby zakaźne i pasożytnicze	1.711	1.544	1.916	2.106	2.339

W roku 2008 w szpitalach ogólnych województwa kujawsko-pomorskiego hospitalizowano 36.788 mieszkańców Torunia, tj. 1.828 osób na 10 tys. mieszkańców miasta. Analogiczny współczynnik hospitalizacji mieszkańców woj. kujawsko-pomorskiego był niższy i wyniósł 1.743.

Tabl. 46. Zapadalność mieszkańców Torunia na choroby zakaźne i zatrucia

Jednostka chorobowa	2003	2005	2007	2008
Salmonellozy-zatrucia pokarmowe	135	166	93	100
Ospa wietrzna	749	1.172	1.525	637
Różyczka	27	63	21	53
Wirusowe zapalenie wątroby typu A	3	-	-	-
typu B	10	17	15	26
typu C	20	32	13	18
typu B+C	1	1	-	-
Szczepienia p/wścieklicznie osób pokąsanych	59	48	73	54
Świnka	x	110	23	27

W 2008 roku w Toruniu zanotowano spadek zachorowań na ospę wietrzną. Odnotowano natomiast wzrost zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby, świnkę i różyczkę.

POMOC SPOŁECZNA

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje w Toruniu Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, który jest jednostką organizacyjną Gminy Miasta Toruń, powołaną do realizacji zadań określonych przez ustawę o pomocy społecznej i inne ustawy.

6 kwietnia 2006 roku została przyjęta „Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla miasta Torunia na lata 2006-2013”. Strategia jest jednym z kluczowych dokumentów, na podstawie których realizowana jest polityka społeczna w gminie. Zawiera ona cele strategiczne i operacyjne oraz wskaźniki służące do monitorowania działań podejmowanych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie niekorzystnych dla nich sytuacji życiowych, których nie są oni w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Zadania realizowane są poprzez wykwalifikowaną kadrę pracowników socjalnych.

Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, poza trudną sytuacją materialną, dotknięte są różnymi dysfunkcjami jak: bezrobocie, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych i niepełnych, sieroctwo, potrzeba ochrony macierzyństwa, samotności osób starszych, różnego rodzaju dysfunkcje i trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

W roku 2008 pomocą w formie zadań własnych, zleconych i zadań powiatu objęto 5.293 rodziny, którym w formie decyzji przyznano świadczenie na ogólną liczbę 12.603 osób w tych rodzinach.

Najwięcej rodzin otrzymujących pomoc to rodziny, których głównym powodem trudnej sytuacji życiowej było bezrobocie. Ten czynnik występował w 2.800 przypadkach rodzin i dotyczył 7.297 osób. Równie istotną przyczyną trudnej sytuacji życiowej była niepełnosprawność, która wystąpiła w 1.681 rodzinach (3.448 osób). Działania skierowane bezpośrednio do dzieci to: dożywianie w postaci gorącego posiłku 1.838 dzieci realizowane w 46 szkołach, oraz wypoczynek letni dla dzieci z rodzin zagrożonych patologią społeczną, a w szczególności problemem alkoholowym. Z takiego wypoczynku w roku 2008 skorzystało 515 dzieci, których udział był finansowany ze środków Gminy Miasta Toruń.

W 2008 roku z pomocy finansowej Ośrodka skorzystało 237 bezdomnych. Ogólna liczbę bezdomnych na terenie Torunia ocenia się na około 400 osób. Jest ona jednak zmienna w zależności od pory roku oraz sytuacji na rynku pracy.

Dział Interwencji Kryzysowej i Poradnictwa Specjalistycznego pracuje ze środowiskami szczególnie trudnymi, niewydolnymi wychowawczo, najczęściej dotkniętymi zjawiskami przemocy związanymi z problemem alkoholizmu w rodzinie. Liczba korzystających z poradnictwa specjalistycznego Działu w 2007 roku wyniosła 1.096 środowisk. W tym systematyczną długoterminową opieką otoczono 550 rodzin. W 2008 roku pracownicy Działu Interwencji Kryzysowej i Poradnictwa Specjalistycznego podjęli 3.482 działania w związku ze zgłaszanymi sytuacjami kryzysowymi.

Dział Pomocy Rodzinie i Dziecku zajmuje się organizowaniem opieki dzieciom pozbawianym jej całkowicie lub częściowo poprzez umieszczenie ich w rodzinach zastępczych lub innych zastępczych formach opieki i wychowania rodzinnego oraz pomocą w integracji ze środowiskiem osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, resocjalizacyjne, zakłady dla nieletnich i rodziny zastępcze.

W 2008 roku funkcjonowały 353 rodziny zastępcze, w których umieszczono 481 dzieci, w tym 56 dzieci niepełnosprawnych. W roku ubiegłym ustanowionych zostało 35 nowych rodzin zastępczych dla 39 dzieci. W 2008 roku usamodzielnionych zostało 16 osób opuszczających rodziny zastępcze. Osoby usamodzielnione otrzymują pomoc na kontynuowanie nauki, przez czas jej trwania, nie dłużej jednak niż do 25 roku życia. Pomoc pieniężną z tytułu kontynuowania nauki pobierało 141 usamodzielnionych wychowanków rodzin zastępczych.

Na terenie miasta Torunia funkcjonuje 16 zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych, z czego z dwiema rodzinami zawarto umowę w 2008 roku. Wśród tych rodzin są: dwie rodziny wielodzietnie, siedem rodzin specjalistycznych i siedem rodzin o charakterze pogotowia rodzinnego. Zadaniem zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych jest organizowanie opieki nad dzieckiem w warunkach zbliżonych do rodziny naturalnej i ochrona dzieci przed umieszczeniem ich w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Dział Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych zajmuje się realizacją zadań dotyczących rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, która finansowana jest z Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych. W roku 2008 łączne środki finansowe przeznaczone na realizację wszystkich zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej przekazanych przez PFRON wyniosły 3.817.283 zł. W ramach rehabilitacji społecznej MOPR udzielił wsparcia dla około 4.050 osób niepełnosprawnych. Pomoc była udzielana w następujących formach: dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej; dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych; dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów; dofinansowanie sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych; dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

KULTURA

1. Tablice działu opracowano na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Toruniu oraz informacji Wydziału Kultury Urzędu Miasta.
2. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą miasta Torunia.
3. Stan księgozbioru w bibliotekach wykazany jest w woluminach (tomach). Do księgozbioru zaliczono druki zwarte (książki i broszury) oraz gazety i czasopisma.
4. Muzea - dane dotyczą muzeów podległych samorządowi wojewódzkiemu i gminnemu oraz Uniwersytetowi Mikołaja Kopernika.

Teatry

W Toruniu istnieją dwie samorządowe instytucje teatralne tj. Teatr im. W. Horzycy podległy samorządowi województwa kujawsko-pomorskiego oraz gminny Teatr „Baj Pomorski”. Ofertę kulturalną wzbogacają instytucje prywatne: Teatr Wiczy, Teatr „Zaczarowany Świat”, Teatr VASKA oraz Plastyczny Teatr Symbolu - działający w ramach Polskiego Stowarzyszenia Signum. Ponadto w ramach statutowej działalności domów kultury i szkół działają między innymi Scena Młodych Studio „P” przy Młodzieżowym Domu Kultury oraz Teatr „Maska” przy Szkole Podstawowej nr 28, zaś w środowisku studenckim Teatr Wróbli oraz Studencki Teatr Tempestat.

W 2008 roku Teatr „Baj Pomorski” miał w swoim repertuarze 16 przedstawień (w tym pięć premierowych). Wystawiono 324 spektakli dla 61.676 widzów. Teatr przygotował pod względem merytorycznym i zorganizował XV Międzynarodowe Toruńskie Spotkania Teatrów Lalek oraz Toruńskie Spotkania Teatrów Jednego Aktora. Zainicjowane również zostały nowe projekty o charakterze społecznym oraz działania kulturalne wpisujące się w promocję Torunia podczas ubiegania się miasta o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury.

Instytucje muzyczne

W Toruniu działa Toruńska Orkiestra Symfoniczna będąca samorządową instytucją kultury oraz Zespół Kameralny „Multicamerata” - podmiot prywatny. W roku 2008 Orkiestra zorganizowała 65 koncertów oraz 266 audycji szkolnych dla ponad 55.000 słuchaczy. Orkiestra była współorganizatorem VIII Festiwalu Laureatów Konkursów Muzycznych oraz XV Festiwalu Muzyki i Sztuki Krajów Bałtyckich Probaltica. Latem TOS zorganizowała kolejną edycję Międzynarodowego Letniego Festiwalu „Toruń - Muzyka i Architektura”.

Instytucje kultury

W Toruniu działają stowarzyszenia kulturalne, związki twórcze, galerie sztuki, kluby, domy, ogródki i fundacje kultury. Miasto jest organizatorem w stosunku do dwóch placówek edukacyjnych tj. Młodzieżowego Domu Kultury, Ogniska Pracy Pozaszkolnej „Dom Harcerza” oraz czterech instytucji kultury tj. Centrum Kultury „Dwór Artusa”, „Domu Muz”, Centrum Kultury „Zamek Krzyżacki” oraz powołanej 15 maja 2008 roku instytucji „Toruń 2016”.

W 2008 roku w Centrum Kultury „Dwór Artusa” odbyło się 126 imprez własnych z udziałem około 45.000 widzów. Centrum było współorganizatorem 45 imprez z udziałem około 12.500 widzów. W 2008 roku Dwór Artusa był organizatorem m.in.: III edycji Ogólnopolskiego Konkursu na Rysunek Satyryczno-Humorystyczny „Tuba Satyrica 2008”, zorganizowanego dla uczczenia 775. rocznicy nadania Toruniowi praw miejskich „Międzynarodowego Festiwalu Gwiazd Forte Piano - Toruń 775”, a także przedstawień i spotkań z okazji „Roku Zbigniewa Herberta”. W ramach XIV Toruńskiego Festiwalu Książki rozstrzygnięto Ogólnopolski Konkurs Poetycki „O liść konwalii” im. Zbigniewa Herberta.

Działalność „Domu Muz” jest nastawiona na zaspokojenie potrzeb i aspiracji kulturalnych mieszkańców miasta. „Dom Muz” organizuje imprezy artystyczne, popularyzuje i prezentuje dokonania amatorskiego ruchu artystycznego, stwarza warunki dla rozwoju kultury, organizuje konkursy i przeglądy, upowszechnia wiedzę o kulturze, sztuce i literaturze. W 2008 roku w „Domu Muz” odbyło się 205 imprez (w tym 27 wystaw). W imprezach uczestniczyło około 13.500 osób, wystawy zwiedziło ponad 3.000 osób. W zajęciach stałych udział brało 190 osób.

Centrum Kultury „Zamek Krzyżacki” ma za zadanie kulturalne i turystyczne zagospodarowanie terenu ruin zamku krzyżackiego wraz z otoczeniem, trwałą ochronę powierzonego dziedzictwa kulturowego oraz promocję tego miejsca. Do najważniejszych obszarów działania instytucji należy zaliczyć organizację obsługi ruchu turystycznego. W 2008 roku Centrum zainicjowało działania mające na celu stworzenie stałej ekspozycji w piwnicach ruin zamku

W dniu 15 maja 2008 roku Rada Miasta Torunia podjęła uchwałę w sprawie powołania instytucji kultury „Toruń 2016”. Do zakresu działania instytucji należy kreowanie, koordynowanie i monitorowanie działań związanych ze staraniami Torunia o uzyskanie tytułu Europejskiej Stolicy Kultury w 2016 roku, współdziałanie w tym celu z samorządem województwa kujawsko-pomorskiego, gminami i powiatami regionu, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami. Instytucja rozpoczęła swoją działalność w drugim półroczu 2008 roku.

Misją Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” w Toruniu jest rozwój, upowszechnianie i promocja sztuki współczesnej. CSW stawia sobie za cel bycie nowoczesnym i prężnie działającym ośrodkiem życia artystycznego. Zadanie to ma być realizowane przez tworzenie i zarządzanie regionalną kolekcją sztuki, prowadzenie działalności wystawienniczej, wydawniczej i edukacyjnej, ożywienie tradycji mecenatu artystycznego oraz przyczynianie się do rozwoju rynku sztuki. Instytucja zainaugurowała działalność wystawienniczą w 14 czerwca 2008 roku.

W mieście odbywa się wiele imprez o charakterze międzynarodowym, ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym. Są to m.in. Międzynarodowy Festiwal Teatralny „Kontakt”, Festiwal Muzyki i Sztuki Krajów Bałtyckich Probalica, Międzynarodowy Ekumeniczny Festiwal Muzyki Chrześcijańskiej „Song of Songs”, Międzynarodowe Spotkania Kapel Ludowych, Międzynarodowy Festiwal Filmowy TOFIFEST, Artus Jazz Festiwal, Blues Meeting Festival, Międzynarodowy Festiwal Harmonijki Ustnej Harmonica Bridge Toruń - Bydgoszcz & Bydgoszcz - Toruń, Jazz Od Nowa Festiwal, Świętojański Festiwal Organowy, Majowy Boom Poetycki, Akademickie Spotkania Teatrów Alternatywnych

KLAMRA, festiwal Tour de Carillion, Festiwal Sztuki Bilbordowej, Międzynarodowe Toruńskie Spotkania Teatrów Lalek, Toruńskie Spotkania Teatrów Jednego Aktora oraz Festiwal Muzyki Metalowej i Gotyckiej „Gotyk na dotyk”. Kolejny raz rozstrzygnięto plebiscyt pn. Toruńskie Gwiazdy.

Na trwałe do kalendarza imprez odbywających się co roku w Toruniu wpisał się organizowany przez Urząd Miasta Torunia, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Towarzystwo Naukowe w Toruniu - Toruński Festiwal Nauki i Sztuki, popularyzujący naukę i sztukę wśród mieszkańców Torunia i regionu.

Polityka kulturalna miasta była realizowana także poprzez fundusz stypendialny dla osób zajmujących się twórczością artystyczną, upowszechnianiem i ochroną dóbr kultury oraz Nagrody w dziedzinie kultury m.in. Nagrodę Artystyczną Miasta Torunia im. Grzegorza Ciechowskiego, która w roku 2008 została wręczona po raz siódmy. Laureatem Nagrody został Zespół LAO CHE z Płocka.

Biblioteki

Biblioteki działające w mieście to m.in.: Biblioteka Główna Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Wojewódzka Biblioteka Publiczna - Książnica Kopernikańska, Ośrodek Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych, Biblioteka Pedagogiczna. Biblioteka Uniwersytecka od 1947 roku otrzymuje egzemplarz obowiązkowy druków wydanych w Polsce.

Biblioteki publiczne

Liczba placówek bibliotecznych (bibliotek, filii i punktów bibliotecznych) w porównaniu do 2007 roku spadła o 2. Księgozbiór bibliotek ulegał wahaniom. Od 1990 roku liczba woluminów spadła o 89,5 tys. (tj. o 10,4%). W porównaniu do 2007 roku liczba woluminów spadła o 8,8 tys.

Liczba wypożyczeń ulega wahaniom. W 2008 roku wypożyczono o 10,0 tys. woluminów (tj. o 1,5%) więcej niż w roku poprzednim.

Muzea

W Toruniu działają cztery placówki muzealne: Muzeum Okręgowe (instytucja samorządu miasta), Muzeum Etnograficzne (instytucja samorządu województwa kujawsko - pomorskiego) oraz Muzeum Uniwersyteckie i Przyrodnicze UMK. Ofertę kulturalną w tym zakresie wzbogacają podmioty prywatne: Muzeum Piernika, Muzeum Piśmiennictwa i Drukarstwa, Muzeum Pomorskie Armii Krajowej i Wojskowej Służby Polek.

W skład Muzeum Okręgowego wchodzi Ratusz Staromiejski, Kamienica Mieszczańska (Dom Kopernika), Kamienica pod Gwiazdą, Dom Eskenów oraz Muzeum Podróżników im. Tony Halika.

W 2008 roku udostępniło publiczności 46 wystaw czasowych i wydano drukiem 19 pozycji. Ekspozycje Muzeum Okręgowego zwiedziło 232.560 osób. Odbyło się 1.170 projekcji na makiecie Torunia. W ramach prowadzonej działalności oświatowej, popularyzatorskiej oraz naukowo-badawczej przeprowadzono 1.416 lekcji muzealnych, warsztatów i oprowadzeń. W zajęciach muzealnych uczestniczyło 11.780 uczniów. W wernisażach wystaw i innych spotkaniach udział wzięło 23.389 osób.

Tabl. 47. Biblioteki publiczne

Wyszczególnienie	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008
Placówki biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	54	38	44	50	53	44	43	46	43	41	39
Liczba ludności na 1 placówkę	3.745	5.311	4.633	4.102	3.682	4.644	4.900	4.528	4.818	5.039	5.282
Księgozbiór (tys.)	863,4	886,3	851,4	823,4	812,2	796,8	786,3	774,7	794,3	782,7	773,9
Czytelnicy zarejestrowani w ciągu roku (tys.)	37,6	38,2	41,0	41,5	42,6	41,2	45,1	44,1	37,4	33,3	32,1
Wypożyczenia w ciągu roku (tys.)	792,2	733,7	898,9	876,2	781,8	791,0	895,5	874,7	717,6	650,0	660,0
Księgozbiór na 1.000 ludności	4.270	4.392	4.177	4.014	3.938	3.899	3.732	3.719	3.785	3.788	3.756
Czytelnicy na 1.000 ludności	186	189	202	203	206	202	214	212	181	161	156
Wypożyczenia na 1.000 ludności	3.915	3.637	4.412	4.272	3.791	3.871	4.240	4.198	3.463	3.146	3.206

Tabl. 48. Muzea, kina

Wyszczególnienie	1990	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008
Muzea (stan w dniu 31 XII)	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	322,7	213,8	192,4	237,9	198,4	146,7	158,2	137,9	226,4	252,8
- w tym młodzież szkolna	209,0	75,3	92,2	136,7	109,3	73,3	21,9	19,2	60,7	x
Kina (stan w dniu 31 XII)	7	3	3	3	3	4	2	3	3	3
Seanse	3.454	3.475	3.410	6.912	4.895	4.984	5.017	27.215	26.643	25.489
Widzowie w tys.	214,5	155,8	182,6	165,8	208,1	271,1	249,1	589,1	593,2	550,5

Kina

W latach 1990-2004 roku liczba kin spadła o 5 (tj. o 71,4%). W 2008 roku w Toruniu funkcjonowały następujące kina: Ciemna City, Toruńskie Centrum Filmowe „Orzeł” i „Nasze Kino” oraz nie wykazywane w sprawozdawczości statystycznej Studenckie Kino „Niebieski Kocyk”.

Liczba miejsc na widowni na 1.000 mieszkańców przewyższa wskaźnik krajowy dla miast (13,7 wobec 10,5), podobnie liczba widzów na 1.000 ludności (2.672 wobec 1.489).

Planetarium

Od 1994 roku działa toruńskie Planetarium im. W. Dziewulskiego. Cieszy się ono dużą frekwencją turystyczną, szczególnie w okresie maj-czerwiec. Poza sezonem turystycznym odwiedzane jest przez uczniów i nauczycieli, ze względu na swoją bogatą ofertę edukacyjną, wspomagającą nauczanie przedmiotów przyrodniczych. Od lipca 2005 roku udostępniona zwiedzającym jest Sala Orbitarium, w której można sterować urządzeniami sondy kosmicznej Cassini, tylko o połowę mniejszej od oryginalnej, która cały czas pracuje na orbicie Saturna. Na zawieszonych ekranach można wyświetlić krótkie animacje komputerowe i prześledzić losy innych misji kosmicznych oraz poznać bliżej planety Układu Słonecznego. W 2008 roku w seansach Planetarium uczestniczyło 186.649 osób.

MIEJSCA NOCLEGOWE

1. Tablice działu opracowano na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Toruniu.

2. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą miasta Torunia.

3. Do obiektów noclegowych turystyki zaliczono: hotele i inne obiekty wykorzystywane dla turystyki.

4. Dane o obiektach i miejscach noclegowych wykazano według stanu w dniu 31 XII. Dotyczą miejsc całorocznych i sezonowych.

5. Stopień wykorzystania obiektów noclegowych obejmuje dla hoteli, stopień wykorzystania pokoi, a dla pozostałych obiektów - stopień wykorzystania miejsc noclegowych.

Obiekty i miejsca noclegowe

Liczba obiektów noclegowych turystyki nie zmieniła się od 2005 roku.

Wahaniom ulegała liczba miejsc noclegowych. W porównaniu z 2007 rokiem liczba miejsc noclegowych ogółem wzrosła o 32 (tj. o 1,5%). Udział miejsc całorocznych wynosi 92,9% ogółu miejsc noclegowych.

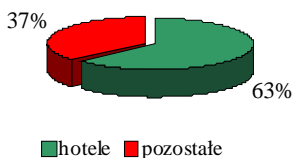
Liczba korzystających z noclegów była w 2008 roku wyższa niż w roku poprzednim o 0,9 tys., tj. 0,5%.

Tabl. 49. Obiekty noclegowe turystyki

Lata	Obiekty (stan w dniu 31 XII)	Miejsca noclegowe ogółem	Miejsca noclegowe całoroczne	Korzystający z noclegów w tys.
1990	16	1.666	1.006	85,6
1992	14	1.330	728	70,9
1994	14	1.507	750	78,0
1996	19	2.048	1.291	84,4
1998	29	2.122	1.312	116,3
2000	20	1.746	1.094	107,4
2002	26	1.729	1.322	124,7
2004	29	1.775	1.606	138,0
2005	30	2.094	1.920	159,8
2006	30	2.108	1.930	158,8
2007	30	2.157	1.984	175,9
2008	30	2.189	2.033	176,8

Rys. 23. Obiekty noclegowe turystyki

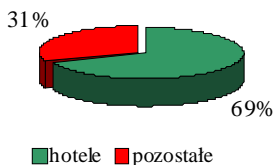
Stan w dniu 31 XII 2008r.

W strukturze bazy noclegowej dominowały hotele stanowiące 63% liczby obiektów ogółem.

Rys. 24. Miejsca noclegowe turystyki - ogółem

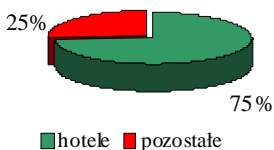
Stan w dniu 31 XII 2008r.

Udział miejsc noclegowych w hotelach, w ogólnej liczbie miejsc noclegowych wyniósł 69%. Natomiast w przypadku miejsc noclegowych całorocznych hotele miały 3/4 udziału.

Rys. 25. Miejsca noclegowe turystyki - całoroczne

Stan w dniu 31 XII 2008r.

W 2008 roku najwięcej turystów skorzystało z noclegów w hotelach - 79,3%. Wskaźnik ten był jeszcze wyższy dla turystów zagranicznych - 91,8%.

SPORT I REKREACJA

W mieście funkcjonują instytucje i stowarzyszenia oraz kluby sportowe statutowo zajmujące się rekreacją, kulturą fizyczną i sportem.

Potencjał sportowy Torunia to blisko 200 organizacji sportowych. Miasto wspiera 120 stowarzyszeń, reprezentowanych w 47 dyscyplinach przez niemal 4.000 zawodników. W 2008 roku Toruń zajął 15 miejsce na 842 gminy oraz 16 miejsce na 363 powiaty w klasyfikacji opracowanej przez Ministerstwo Sportu obejmującej współzawodnictwo dzieci i młodzieży w czterech kategoriach wiekowych.

Na terenie miasta znajdują się m.in.: 1 basen odkryty (do września 2008 roku), 11 basenów krytych, 51 sal gimnastycznych, 3 stadiony sportowe, około 50 szkolnych boisk sportowych, 20 kortów tenisowych, 4 hale sportowe, przystanie wioślarskie, tor żużlowy, lotnisko, samochodowy tor wyścigowy, sztuczne lodowisko oraz inne urządzenia służące do uprawiania sportu i czynnego wypoczynku.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, którego podstawowym zadaniem jest prowadzenie działalności i świadczenie usług w zakresie upowszechniania sportu, turystyki i rekreacji, zarządza: stadionem sportowym z lekkoatletyczną bieżnią tartanową; boiskiem do hokeja na trawie ze sztuczną nawierzchnią; skate-parkiem; halą sportową „Olimpijczyk”; sztucznym lodowiskiem „Tor-Tor” pełniącym również rolę hali widowiskowo-sportowej; campingiem „Tramp”; kąpieliskiem „Wodnik” wraz z hotelem (do września 2008 roku); krytą pływalnią oraz Mini Aquaparkiem.

W 2008 roku powstały kolejne obiekty: dwa centra sportowo-rekreacyjne z boiskami wybudowanymi w ramach programu „Moje Boisko - Orlik 2012” (ul. Armii Ludowej, ul. Przy Skarpie); boisko piłkarskie z nawierzchnią syntetyczną (Szosa Chełmińska); boiska wielofunkcyjne (ul. Storczykowa, ul. Gościnną). W 2008 roku rozpoczęto budowę nowego stadionu żużlowego (zakończenie - wiosna 2009 roku) oraz kontynuowano modernizację sztucznego lodowiska „Tor-Tor” wraz z budową drugiej płyty lodowiska.

MOSiR jest również organizatorem lodowiska sezonowego na Rynku Nowomiejskim zapewniając atrakcyjną formę spędzania wolnego czasu dla mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych. W 2008 roku Ośrodek zorganizował dodatkowe lodowisko sezonowe przy Zespole Szkół Nr 16 (ul. Dziewulskiego).

Sportowcy toruńskich klubów z sukcesami uczestniczą w zawodach rangi Mistrzostw Polski, Europy i Świata oraz w innych turniejach międzynarodowych. Do szczególnych osiągnięć w 2008 roku należy zaliczyć sukcesy wioślarzy na Igrzyskach Olimpijskich w Pekinie: srebrny medal Łukasza Pawłowskiego (czwórka bez sternika wagi lekkiej), piąte miejsce Sławomira Kruszkowskiego i Michała Stawowskiego (ósemka) oraz żużlowców: Drużynowe Mistrzostwo Polski na żużlu Unibaxu Toruń oraz zdobyty przez Wiesława Jagusia srebrny medal Drużynowych Mistrzostwach Świata.

W 2008 roku 192 zawodników, 16 szkoleniowców i 7 działaczy sportowych zostało uhonorowanych przez Prezydenta Miasta Torunia dyplomami, gratyfikacjami finansowymi i nagrodami rzeczowymi za wysokie osiągnięcia sportowe. Ponad 50 zawodników otrzymało stypendia sportowe, dzięki czemu szczególnie uzdolnieni młodzi sportowcy uprawiający różnorodne dyscypliny mogą kontynuować swoją dalszą karierę zawodniczą.

W mieście odbyło się wiele wydarzeń popularyzujących sport - imprez sportowych oraz rekreacyjnych o charakterze międzynarodowym i ogólnopolskim. Najważniejsze z nich to: XXV Maraton Toruński, XIV Międzynarodowy Turniej Tenisa Ziemnego „Bella Cup”, Mistrzostwa Świata do lat 18 Dywizji I w Hokeju na Lodzie, V Międzynarodowy Turniej Hokeja na Lodzie im. Ludwika Czachowskiego, Międzynarodowy Turniej Hokeja na Trawie Juniorów do lat 18, Międzynarodowy Turniej Bokserski im. Zygmunta Krygiera, III Międzynarodowe Zawody Miast Partnerskich w Karate „Copernicus Cup”, VIII Międzynarodowy Turniej Miast w Piłce Nożnej Juniorów im. Konrada Kamińskiego, VII Międzynarodowe Zawody w Łyżwiarstwie Figurowym „Nestle Kangus Cup”, Mistrzostwa Polski Juniorów w lekkoatletyce, XI Jeździeckie Mistrzostwa Polski Amatorów w Skokach przez Przeszkody, XLIV Długodystansowe Regaty Żeglarskie Związku Miast Nadwiślańskich Toruń - Bydgoszcz.

ZMIANY STRUKTURALNE W GOSPODARCE

1. Tablice działu opracowano na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Toruniu.
2. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą miasta Torunia.

Stan i struktura podmiotów gospodarki narodowej

Liczba podmiotów działających w mieście wzrosła od 1993 roku o 12.138 (tj. o 91,1%).

W strukturze podmiotów gospodarki narodowej według szczególnej formy prawnej, największy udział mają niezmiennie zakłady osób fizycznych - 75,9%, na drugim miejscu znajdują się spółki cywilne - 7,5%.

Od 1993 roku największy bezwzględny przyrost liczby podmiotów wystąpił wśród zakładów osób fizycznych - o 8.660 (tj. o 81,2%) i spółek z ograniczoną odpowiedzialnością - o 1.045 (tj. o 154,4%). Na odnotowanie zasługuje również fakt wysokiej dynamiki wzrostu organizacji społecznych, związków zawodowych i komunalnych jednostek organizacyjnych.

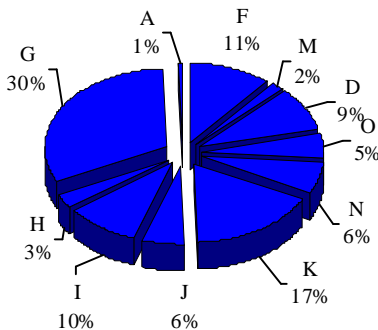
W roku 2008 w stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost liczby podmiotów ogółem o 136 (tj. o 0,5%).

W porównaniu do 1993 roku największy bezwzględny przyrost liczby zakładów osób fizycznych nastąpił w sekcji obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej - o 2.352 (tj. o 252,6%) oraz sekcji budownictwo o 1.112 jednostek (tj. o 116,1%).

Wśród zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą dominują firmy działające w sekcji handel i naprawy. Ich udział spadł jednak z 48,5% w 1993 roku do 31,4% w 2008 roku. Wzrósł natomiast znacząco - z 8,7% do 17,0% udział zakładów osób fizycznych prowadzących działalność w sekcji obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Rys. 26. Zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą według sekcji EKD

Stan w dniu 31 XII 2008r.

Tabl. 50. Podmioty gospodarki narodowej według szczególnej formy prawnej

Wyszczególnienie	1993	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008
Ogółem	13.326	13.856	16.458	19.868	22.836	25.361	25.619	25.232	25.247	25.328	25.464
Spółki akcyjne	31	39	55	73	86	93	89	86	85	86	83
Spółki z o.o.	677	755	858	999	1.204	1.371	1.467	1.519	1.612	1.709	1.722
Spółki cywilne	1.405	1.515	1.618	1.926	2.222	2.006	1.951	1.927	1.928	1.945	1.916
Przedsiębiorstwa państwowe	44	39	30	18	15	6	5	4	4	3	1
Państwowe jednostki organizacyjne	118	85	67	71	64	56	38	36	36	35	29
Samorządowe jednostki organizacyjne	33	69	94	97	151	151	233	226	228	230	222
Spółdzielnie	110	111	106	110	114	111	113	111	110	107	101
Fundacje	34	41	45	48	54	65	92	103	107	116	118
Kościół katolicki	26	30	34	36	38	41	42	42	43	44	46
Stowarzyszenia	92	125	168	242	315	387	437	464	496	531	557
Związki zawodowe	17	32	88	114	146	176	183	188	193	193	190
Samorząd gospodarczy i zawodowy	19	19	18	20	21	21	21	21	21	21	21
Bez szczególnej formy prawnej w tym	10.678	10.947	13.214	15.971	18.151	20.027	20.008	19.531	19.382	19.233	19.340
- zakłady osób fizycznych	10.671	10.942	13.200	15.967	18.146	20.016	19.999	19.522	19.373	19.224	19.331
Pozostałe	42	49	63	143	271	850	940	974	1.002	1.075	1.118

Tabl. 51. Zakłady osób fizycznych prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji Europejskiej Klasyfikacji Działalności

Sekcje EKD		1993	1996	1999	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
A	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	36	47	53	94	115	111	118	126	129	134
D	Przetwórstwo przemysłowe	1.306	1.368	1.625	1.878	1.906	1.846	1.760	1.702	1.678	1.668
E	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	-	3	2	4	4	4	4	5	7	5
F	Budownictwo	958	1.212	1.845	2.038	2.037	1.992	1.922	1.943	2.015	2.070
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	5.172	5.533	6.254	6.944	7.063	6.804	6.584	6.426	6.221	6.070
H	Hotele i restauracje	321	327	440	587	635	636	625	619	617	601
I	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	1.164	1.435	1.780	1.984	2.031	1.966	1.941	1.913	1.893	1.893
J	Pośrednictwo finansowe	49	210	731	1.030	1.093	1.068	1.019	1.010	1.029	1.073
K	Obsługa nieruchomości, ...	931	1.936	2.475	3.244	3.361	3.294	3.264	3.307	3.241	3.283
M	Edukacja	58	133	263	296	322	316	314	324	321	336
N	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	333	475	883	1.035	1.031	1.061	1.083	1.100	1.167	1.247
O	Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	343	520	756	882	918	895	883	892	900	945
Ogółem		10.671	13.200	15.967	18.146	20.016	20.519	19.999	19.373	19.224	19.331

BEZPIECZEŃSTWO

1. Tablice działu opracowano na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Toruniu oraz Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej i Komendy Rejonowej Policji.
2. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą miasta Torunia.

Požary

W 2008 roku zanotowano 764 pożary. Zdecydowana ich większość, bo aż 534 to pożary śmietników i traw. Kolejna grupa obiektów, w których powstawały pożary to obiekty mieszkalne - było ich 108. Pożary w lasach występowały 28 razy, a pożary środków transportu w 46 przypadkach. Główne przyczyny pożarów w obiektach mieszkalnych to: wady urządzeń elektrycznych i nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych na paliwo stałe.

Największy pożar w 2008 roku powstał w zakładzie DROSED SA przy ulicy Poznańskiej. W dniach 29-30 stycznia działania ratowniczo-gaśnicze prowadziło 35 zastępów PSP (103 strażaków) i 33 zastępy OSP (163 strażaków).

Działania związane z usuwaniem miejscowych zagrożeń

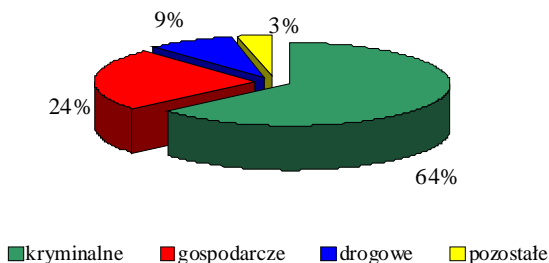
W 2008 roku działania podejmowane przez jednostki Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu związane z usuwaniem miejscowych zagrożeń były prowadzone w takich obiektach, jak: obiekty użyteczności publicznej, obiekty mieszkalne, środki transportu i inne (np. usunięcie zagrażających drzew).

Główne przyczyny miejscowych zagrożeń to niezachowanie zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu; nietypowe zachowania się zwierząt, owadów i ptaków stwarzające zagrożenie; silne wiatry, opady atmosferyczne; celowe i nieumyślne działanie człowieka).

Przestępczość

W roku 2008 stwierdzono 10.384 przestępstwa, wobec 12.413 w roku ubiegłym tj. mniej o 2.029 przestępstw (16,3%). W prezentowanym okresie struktura przestępstw wyraźnie się zmieniła. Przestępczość gospodarcza ewoluowała od dominujących wcześniej wyłudzeń towarów w kierunku wyłudzeń i przywłaszczeń pieniędzy. Nastąpił także wzrost liczby przestępstw dokonywanych przez internet, przeciwko prawom własności przemysłowej i przeciwko prawom autorskim. Spadła natomiast przestępczość w sektorze bankowym oraz ilość przestępstw pracowniczych. Zmiany w prawie spowodowały zwielokrotnienie liczby przestępstw drogowych.

Rys. 27. Struktura stwierdzonych przestępstw
Stan w dniu 31 XII 2008r.

Wypadki drogowe

W 2008 roku zanotowano porównywalną z poprzednim okresem ilość zdarzeń drogowych. Warto zwrócić uwagę, że są to rekordowo niskie liczby wypadków, wyraźnie mniejsze niż w latach wcześniejszych. Tendencje spadkowe w ilości zaistniałych zdarzeń to rezultat przeprowadzenia wielu akcji prewencyjnych, kontrolnych, oddziaływania na uczestników ruchu w miejscach szczególnie niebezpiecznych, zagrożonych pod względem wypadków i kolizji.

Tabl. 52. Przyczyny powstawania pożarów

Wyszczególnienie	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	2008
Ogółem pożarów w tym:	58	600	375	545	624	698	854	934	775	764
- nieostrożność dorosłych z otwartym ogniem	15	13	6	21	13	11	11	10	14	9
- niesprawność i wady środków transportu	1	14	10	13	13	13	13	16	14	15
- wady urządzeń grzewczych	1	23	24	10	11	6	4	8	24	13
- podpalenia	4	33	17	14	11	12	12	18	42	27
- wady urządzeń elektrycznych	2	29	21	12	17	28	28	33	24	18
- inne przyczyny	25	358	143	415	394	474	651	773	567	606
- nieustalone	10	130	154	60	145	127	126	76	94	76

Tabl. 53. Przestępczość

Wyszczególnienie	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008
Przestępstwa stwierdzone w tym o charakterze	8.491	8.190	9.538	10.133	11.130	13.993	15.089	15.433	10.650	12.753	12.413	10.384
- kryminalnym	7.518	7.021	8.384	8.613	9.920	12.026	11.636	12.241	8.069	6.463	7.721	6.620
- gospodarczym	728	875	873	1.002	703	1.374	1.825	2.202	1.918	1.989	3.614	2.500
- drogowe	166	130	124	140	149	90	84	224	196	230	751	928
Wskaźnik wykrywalności w %	47,2	49,3	49,6	53,6	48,7	49,1	51,3	51,7	48,9	52,8	60,7	61,1

Tabl. 54. Sytuacja na drogach w Rejonie Toruń

Wyszczególnienie	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008
Wypadki	354	245	236	250	240	401	406	368	295	230	232
Zabici	49	40	41	46	48	44	46	48	53	54	36
Ranni	467	281	330	313	315	523	500	508	380	321	283

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA _____	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
WARUNKI NATURALNE _____	4
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA _____	5
LUDNOŚĆ _____	10
RYNEK PRACY _____	16
INFRASTRUKTURA _____	21
A. WODOCIĄGI I KANALIZACJA _____	21
B. ZAOPATRZENIE W GAZ _____	26
C. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ _____	26
D. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ CIEPLNĄ _____	26
E. KOMUNIKACJA MIEJSKA _____	27
F. ODPADY _____	28
G. TRANSPORT _____	29
MIESZKANIA _____	31
PRZEMYSŁ _____	36
BUDOWNICTWO _____	39
FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW _____	42
EDUKACJA I WYCHOWANIE _____	46
A. DANE ZBIORCZE _____	47
B. SZKOLNICTWO OGÓLNOKSZTAŁCĄCE _____	50
C. SZKOLNICTWO ZAWODOWE _____	52
D. SZKOLNICTWO WYŻSZE _____	55
E. WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE _____	55
OCHRONA ZDROWIA _____	57
POMOC SPOŁECZNA _____	64
KULTURA _____	66
MIEJSCA NOCLEGOWE _____	71
SPORT I REKREACJA _____	73
ZMIANY STRUKTURALNE W GOSPODARCE _____	75
BEZPIECZEŃSTWO _____	78

SPIS TABLIC

Tabl. 1. Dane meteorologiczne	4
Tabl. 2. Wyniki badań monitoringowych wód podziemnych w 2007 roku	6
Tabl. 3. Roczna emisja zanieczyszczeń powietrza na terenie Torunia	7
Tabl. 4. Wyniki monitoringu hałasu na ulicach Torunia w 2008 roku	8
Tabl. 5. Ludność	10
Tabl. 6. Ludność według wieku	12
Tabl. 7. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	13
Tabl. 8. Ruch naturalny ludności	15
Tabl. 9. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD	17
Tabl. 10. Bezrobotni	19
Tabl. 11. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna	21
Tabl. 12. Awarie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	22
Tabl. 13. Produkcja wody	23
Tabl. 14. Ścieki odprowadzone według grup dostawców	24
Tabl. 15. Sieć gazowa, odbiorcy i zużycie gazu sieciowego w gospodarstwach domowych	25
Tabl. 16. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	25
Tabl. 17. Komunikacja miejska	25
Tabl. 18. Selektywna zbiórka nieczystości	28
Tabl. 19. Sieć drogowo-uliczna	29
Tabl. 20. Zasoby mieszkaniowe zamieszkanne	32
Tabl. 21. Mieszkania oddane do użytku według inwestorów	33
Tabl. 22. Zasoby komunalne	35
Tabl. 23. Produkcja sprzedana przemysłu	36
Tabl. 24. Przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenia w przemyśle	38
Tabl. 25. Produkcja budowlano-montażowa	39
Tabl. 26. Przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenia w budownictwie	41
Tabl. 27. Przychody, koszty i wyniki finansowe przedsiębiorstw	43
Tabl. 28. Majątek obrotowy i zobowiązania przedsiębiorstw	43
Tabl. 29. Przychody, koszty i wyniki finansowe przedsiębiorstw według sekcji PKD (w tys. złotych)	44
Tabl. 30. Szkolnictwo ogólnokształcące, zawodowe i wyższe - szkoły, uczniowie i studenci	48
Tabl. 31. Szkolnictwo ogólnokształcące, zawodowe i wyższe - absolwenci	50

Tabl. 32.	Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych)	51
Tabl. 33.	Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych)	51
Tabl. 34.	Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez specjalnych)	53
Tabl. 35.	Szkoły zawodowe dla młodzieży	54
Tabl. 36.	Studenci i absolwenci szkół wyższych	56
Tabl. 37.	Nauczyciele akademicy pełnozatrudnieni UMK	56
Tabl. 38.	Personel służby zdrowia	58
Tabl. 39.	Apteki	58
Tabl. 40.	Ambulatoryjna opieka zdrowotna	60
Tabl. 41.	Żłobki	60
Tabl. 42.	Zgony wg głównych przyczyn (wybranych grup chorób)	61
Tabl. 43.	Dane o stanie zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej	62
Tabl. 44.	Hospitalizacje mieszkańców Torunia w szpitalach ogólnych	62
Tabl. 45.	Najczęstsze przyczyny pobytu mieszkańców Torunia w szpitalach	63
Tabl. 46.	Zapadalność mieszkańców Torunia na choroby zakaźne i zatrucia	63
Tabl. 47.	Biblioteki publiczne	69
Tabl. 48.	Muzea, kina	69
Tabl. 49.	Obiekty noclegowe turystyki	71
Tabl. 50.	Podmioty gospodarki narodowej według szczególnej formy prawnej	76
Tabl. 51.	Zakłady osób fizycznych prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji Europejskiej Klasyfikacji Działalności	77
Tabl. 52.	Przyczyny powstawania pożarów	80
Tabl. 53.	Przestępczość	81
Tabl. 54.	Sytuacja na drogach w Rejonie Toruń	81

SPIS WYKRESÓW

Rys. 1. Użytkowanie gruntów	5
Rys. 2. Ludność według wieku i płci	11
Rys. 3. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	14
Rys. 4. Ruch naturalny ludności w latach 1990-2008	15
Rys. 5. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD	16
Rys. 6. Pracujący w gospodarce narodowej według sektorów	17
Rys. 7. Pracujący w gospodarce narodowej według płci i sekcji PKD	18
Rys. 8. Bezrobotni według wieku	20
Rys. 9. Bezrobotni według wykształcenia	20
Rys. 10. Bezrobotni według czasu oczekiwania na pracę	20
Rys. 11. Ścieki odprowadzone według grup dostawców	24
Rys. 12. Przewozy pasażerów w latach 1990-2008	27
Rys. 13. Mieszkania oddane do użytku według inwestorów w latach 1996-2008	32
Rys. 14. Zasoby komunalne według kategorii	34
Rys. 15. Produkcja sprzedana przemysłu według sektorów i sekcji EKD	37
Rys. 16. Produkcja budowlano-montażowa	40
Rys. 17. Przychody i koszty przedsiębiorstw według sekcji PKD	45
Rys. 18. Szkolnictwo według typów szkół	47
Rys. 19. Szkolnictwo według liczby uczniów i studentów	49
Rys. 20. Szkolnictwo według liczby absolwentów	49
Rys. 21. Uczniowie w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceach ogólnokształcących	53
Rys. 22. Personel służby zdrowia	57
Rys. 23. Obiekty noclegowe turystyki	72
Rys. 24. Miejsca noclegowe turystyki - ogółem	72
Rys. 25. Miejsca noclegowe turystyki - całoroczne	72
Rys. 26. Zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą według sekcji EKD	75
Rys. 27. Struktura stwierdzonych przestępstw	79